

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9690 af 23/06/2015 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 15-70-00796

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 15-70-796

Pressenævnets kendelse i sag nr. 15-70-00796

Resumé

Ikke kritik af Jyllands-Posten for artikelserie

Jyllands-Posten skrev i artikelserien ”Den beskidte alliance” om fagforeningen 3Fs opkrævning af bidrag fra ikke-medlemmer. Ifølge 3F var artikelserien ensidig, ukritisk overfor sine kilder og indeholdt forkerte oplysninger. Pressenævnet finder ikke grundlag for at udtale kritik af Jyllands-Posten for artikelserien.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

God presseskik

- Artikelseriens ensidighed

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at afvise at omtale forhold, der for en af parterne forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives er korrekte. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel jf. punkt A.1, A.5 og A.6.

Artikelseriens titel ”Den beskidte alliance” indeholder en negativ beskrivelse af en alliance, der må forstås som sigtende til bl.a. den aftale mellem fagforeningen og arbejdsgiveren, der blev tilsidesat af Retten i Glostrup. Da retten fandt, at aftalen ikke kunne anvendes, og da ordet ”beskidte” også refererer til, at artiklen omhandler rengøringsbranchen, hvor det er almindelig kendt, at der hersker vanskelige arbejdsforhold, finder Pressenævnet, at overskriften må anses for dækkende for artikelserien, og at Jyllands-Posten ikke har tilsidesat god presseskik ved at anvende denne titel.

- Omtalen af dommen af 28. november 2014

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives er korrekte jf. punkt A.1.

Det fremgår af Glostrup Rets dom af 28. november 2014, at arbejdsgiveren, De 5 Stjerners Hotel-service ApS, blev dømt til at tilbagebetale en ansat administrationsbidrag, som arbejdsgiveren havde opkrævet hos den ansatte efter aftale med 3F. Retten fandt, at 3Fs opkrævning stred mod en tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og en dom afsagt af Menneskerettighedsdomstolen den 13. maj 2007, hvor domstolen bl.a. udtalte, at opkrævning af gebyrer i de ansattes løn for at dække en fagforenings kontrolarbejde kan forfølge et sagligt formål i samfundets interesse, men at gebyrerne ikke bør anvendes som bidrag til fagforeningens generelle aktiviteter. Menneskerettighedsdomstolen fandt i den pågældende sag, at opkrævning af et gebyr på ca. 30 euro udgjorde et indgreb i ejendomsretten,

da det ikke var dokumenteret, at gebyret stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter, og da ordningen manglede den fornødne gennemsigtighed. Glostrup Ret bemærkede i dommen, at administrationsbidraget til 3F ifølge en forklaring afgivet i sagen indgik i 3Fs drift, og at der ikke var oplysninger om, at 3F havde en særskilt konto til administrationsbidragene. Retten fandt det herefter ikke godtgjort, at den ansattes månedlige administrationsbidrag til 3F stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten, ligesom retten fandt, at ordningen manglede den fornødne gennemsigtighed.

Det fremgår af flere af artiklerne, at 3F's ordning med opkrævning af administrationsbidrag for ikke-medlemmer af 3F ifølge dommen var ulovlig. I nogle artikler – men ikke alle – er også Glostrup Rets begrundelse for dommen beskrevet nærmere. Pressenævnet finder, at det havde været hensigtsmæssigt, at Jyllands-Posten fra starten af artikelserien i de artikler, der beskriver dommens resultat, havde beskrevet begrundelsen for dommen, således at det tydeligere fremgik, at opkrævning af administrationsbidrag hos ansatte, der ikke er medlem af en fagforening, under visse omstændigheder kan være lovlig. Da den af 3F anvendte ordning imidlertid ifølge dommen ikke var lovlig, da dommens begrundelse er nævnt i flere artikler i serien, og da artiklerne i øvrigt drejer sig bl.a. om forholdene for lavtlønnede i rengøringsbranchen, om 3Fs holdning til at tilbagebetale bidraget til andre ikke-medlemmer af 3F og om 3Fs forhandlinger med rengøringsvirksomheder om på anden måde at finansiere fagforeningens arbejde, finder Pressenævnet ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for kritik af Jyllands-Posten.

- Læserbrevet

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives er korrekte. Oplysninger, som kan være krænkende, skal forelægges den, der kan være krænket, jf. punkt A.1 og A.3.

Det er Pressenævnets opfattelse, at der i debatindlæg må tillades en højere grad af frisprog end i nyhedsartikler og reportager, og at læserbrevsdebatten må have vide rammer.

Johnny Nim har i sit læserbrev blandt andet beskrevet, hvordan Det Faglige Hus har oplevet sagen om de ufrivillige betalinger til 3F. Det var Fagforeningen 2B, som er en ud af tre fagforeninger i Det Faglige Hus, der som mandatar for sagsøger anlagde sagen mod 3F, hvorfor Det Faglige Hus har haft en interesse i at blande sig i debatten. Debatindlægget fremstår som Det Faglige Hus' vurdering af og holdning til sagen, og ikke som faktuelle oplysninger.

Nævnet finder på den baggrund ikke, at udsagnet i Johnny Nims læserbrev, der var en direkte reaktion på Jyllands-Postens artikelserie, har en sådan karakter, at Jyllands-Posten har handlet i strid med god presseskik ved offentliggørelsen af dette. Der er derfor ikke grundlag for at udtale kritik af avisen for at have bragt indlægget. Pressenævnet bemærker i den forbindelse også, at 3F fik mulighed for at komme med et modsvar til Det Faglige Hus' debatindlæg.

3Fs debatindlæg blev bragt den 28. marts 2015, uanset at Jyllands-Posten modtog 3Fs debatindlæg allerede den 24. marts 2015.

Det ligger inden for redaktørens redigeringsret at bestemme, hvornår et givent læserbrev får plads i avisen, såfremt det sker inden for rimelig tid. Der forløber ikke så lang tid mellem modtagelsen og offentliggørelsen i avisen, at Pressenævnet finder, at avisen konkret har tilsidesat god presseskik ved at bringe det ønskede læserbrev fire dage efter modtagelsen. Pressenævnet udtaler ikke kritik.

- Kilder

Som tidligere nævnt indebærer redaktørens redigeringsret, at det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Det fremgår af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises overfor nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Jf. pkt. A.2.

3F København har anført, at Jyllands-Posten burde have oplyst, at kilden Peter Herskind udover at være advokat med speciale indenfor blandt andet arbejds- og ansættelsesret også har været opstillet for partiet Venstre ved det seneste kommunalvalg. Venstres sympatitilkendegivelser i forholdet mellem LO-fagbevægelsen og de gule (Krifa, Det Faglige Hus mv.) er velkendte for Jyllands-Postens redaktion.

Jyllands-Posten har anført, at Peter Herskind er anvendt som kilde, blandt andet fordi han har skrevet flere bøger, som er relevante for den konkrete problemstilling.

Pressenævnet finder ikke, at det strider mod god presseskik, at Jyllands-Posten i den konkrete sag ikke oplyste, at kilden Peter Herskind er medlem af partiet Venstre. Nævnet lægger vægt på, at kilden udtaler sig som fagperson og bemærker i den forbindelse, at flere fagpersoner i artikelserien udtaler sig om emnet.

Pressenævnet finder ligeledes, at de foretagne valg af, hvem der citeres i artiklen, ligger inden for redaktørens redigeringsret. På denne baggrund finder Pressenævnet ikke grundlag for at udtale kritik af Jyllands-Postens valg af kilder.

- Lederen af 4. april 2015

Klagen vedrører en lederartikel, hvor der i lighed med andre debatindlæg tillades en højere grad af frisprog end i nyhedsartikler og lignende reportager. Pressenævnet finder ikke, at Jyllands-Posten i lederen har overskredet de vide rammer, der gælder for lederartikler, der i sagens natur ofte består af mere vurderende, kommenterende og subjektive betragtninger end almindelige artikler. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at udtale kritik.

Genmæle

Det fremgår af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til det ovenfor anførte under god presseskik er klager ikke berettiget til at få bragt et genmæle.

3F har klaget over artikelserien *"Den beskidte alliance"* bragt i Jyllands-Posten fra den 18. marts til den 4. april 2015, idet 3F mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endvidere mediets afslag på genmæle.

1 Sagsfremstilling

Jyllands-Posten bragte den 18. marts 2015 artiklen *"Medlemmer er magt – og penge"* på finans.dk. Af underrubrikken fremgår følgende:

”Analyse: Fagbevægelsens store dilemma er, at den siden 2006 har hængt på en stribe udgifter til at opretholde overenskomsten, som ikke-medlemmer nyder godt af, men ikke betaler for. 3F havde fundet en smutvej til at indkræve penge, indtil Retten i Glostrup satte en stopper for manøvren.”

Af artiklen fremgår følgende:

”11. januar 2006 var for mange danskere en helt almindelig onsdag, men for fagbevægelsen var det en katastrofal dag. Den dag fastslog Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at det var i strid med menneskerettighederne at tvinge lønmodtagere til at være medlem af en bestemt fagforening. To danskere, der ellers havde tabt sager i både landsretten og højesteret, fik en samlet erstatning på ca. 550.000 kr.

Dommen banede vejen for, at ”de gule” fagforeninger som Det Faglige Hus og Kristelig Fagbevægelse kunne gå på massiv strandhugst i ”de røde” fagforeningers medlemskartotek og bankkonti.

Fakta

Den betød nemlig, at arbejdsgivere ikke længere kunne kræve, at de ansatte var medlem af en bestemt fagforening, hvis de ville have et job, og dermed var den røde fagbevægelses monopol lignende tilstand på arbejdsmarkedet brudt.

Siden 2006 er antallet af medlemmer i LO’s medlemsforbund faldet 20 pct., mens medlemsantallet er steget med ca. 30 pct. hos de gule. De gule fagforeninger er ikke en samlet organisation som de røde i LO, og i størrelse er der også lang vej til at blive størst, men udviklingen er klar: Danske lønmodtagere har i stigende grad sagt fra over for LO og ja tak til de gule – eller helt undladt at melde sig ind nogen af stederne.

Det har en klar økonomisk konsekvens for den ellers så magtfulde fagbevægelse:

På knap 10 år er der blevet 250.000 færre LO-medlemmer, der alle betaler op mod 6.000 kr. om året til en fagforening. Det svarer til op mod 1,5 mia. kr. i tabte indtægter om året. Hvert år.

Men overenskomster, efteruddannelser og tillidsmandssystem koster penge for fagforeningerne. Væsentlig mere end de 39 kr. til 239 kr. om måneden, et medlemskab hos de gule fagforeninger koster. Det har tvunget fagbevægelsen til at tænke i nye baner for at hente de tabte indtægter tilbage, og da mange lønmodtagere er omfattet af overenskomster uden – som følge af dommen – at betale for det via fagforeningskontingent, har det været nærliggende at se på, om man kunne hente penge her.

3F havde netop fundet en måde at gøre det. I årevis scorede 3F millioner på at få virksomheder til at opkræve et særligt administrationsgebyr hos de ansatte, der ikke var medlemmer. Pengene skulle dække udgifter til at opretholde overenskomsten, men i november dømte Retten i Glostrup den manøvre for ulovlig.”

Den 19. maj bragte Jyllands-Posten artiklen ”Virksomheder opkrævede ulovlige milliarder til 3F fra medarbejdere”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”Hundredvis af østeuropæiske stuepiger er gennem flere år ulovligt blevet opkrævet penge til 3F, selv om de ikke er medlem af fagforeningen.”

Af artiklen fremgår følgende:

”En række virksomheder har i årevis uretmæssigt tvangsopkrævet millioner til fagforeningen 3F fra flere hundrede østeuropæiske stuepiger, der ikke er medlem af 3F. Pengene er opkrævet via de ansattes løn som et såkaldt administrationsbidrag som følge af de overenskomstaftaler, virksomhederne siden 2007 har haft med 3F.

Retten i Glostrup vurderede i november 2014, at manøvren var ulovlig. 3F oplyser, at opkrævningerne er stoppet efter dommen, men at man ikke har overblik over indtægterne fra bidragene.

Advokat Peter Herskind er ekspert i ansættelseskontrakter.

Han har aldrig hørt om noget lignende.

»Det lyder både urimeligt og ikke i overensstemmelse med det, som er ånden i forbuddet mod tvungne medlemskaber,« siger han med henvisning til, at det i 2006 blev ulovligt at tvinge medarbejdere til at vælge en bestemt fagforening.

Jyllands-Posten har identificeret tre rengøringsselskaber med en sådan aftale med 3F, og alene her er der ifølge Jyllands-Postens opgørelse opkrævet mindst 3,5 mio. kr. i administrationsbidrag siden 2007. Ifølge virksomhederne var overenskomsterne ikke deres idé, men de indgik dem, fordi store kunder krævede det og for at undgå konflikter med 3F, som man bl.a. har set med Restaurant Vejlegården.

Faglig sekretær i 3F Hotel & Restauration Jan Mathisen oplyser, at aftalerne finansierer, at 3F kan holde timelønnen oppe og useriøse virksomheder ude.

Ud over bidraget på op til 205 kr. pr. måned skulle rengøringsselskaberne ifølge Jyllands-Postens oplysninger give de ansattes navn, adresse og fødselsdato til 3F.

I den konkrete sag, som var for retten i november, fik lønmodtageren sine penge tilbage. Det betyder dog ikke, at der er millioner på vej tilbage til de flere hundrede stuepiger, hvilket Peter Herskind ellers anser for rimeligt. På spørgsmålet om, hvorvidt

3F vil betale millionerne tilbage, svarer Jan Mathisen:

»Vi forholder os til de krav, der kommer. Det er det.«

Samme dag bragte Jyllands-Posten artiklen »Elena betalte måned efter måned til 3F – men var ikke medlem«. Af underrubrikken fremgår følgende:

»[../Elena er stuepige på nogle af de dyreste københavnske hoteller og har i årevis betalt penge til 3F, selv om hun ikke er medlem. Hendes arbejdsgiver trak pengene i hendes løn som et administrationsbidrag. En metode, som retten erklærede ulovlig, men som 3F ifølge Jyllands-Postens opgørelser har brugt til at hente millioner fra lavtlønnede rengøringsarbejdere.»

Af artiklen fremgår følgende:

»Elena har kigget mange gange på sine lønsedler. Der var noget, den østeuropæiske stuepige i midten af tyverne ikke forstod. Hver måned trak hendes arbejdsgiver et beløb til fagforeningen 3F.

Det gav ingen mening for Elena, der gjorde rent på nogle af Københavns største, fineste og dyreste hoteller for et af de største rengøringsfirmaer i branchen.

Hun var ligesom de fleste af sine kolleger ikke medlem af nogen fagforening. Hun vidste godt, at hendes arbejdsgiver havde en

overenskomst med 3F. Men hun forstod ikke, hvorfor hun skulle betale til 3F – og slet ikke, hvad hun fik for de penge.

Elena er ikke hendes rigtige navn. Den unge østeuropæiske stuepige tør ikke stå frem af frygt for at miste sit job. Hun står dog langt fra alene med oplevelsen af at blive opkrævet penge af en fagforening uden at vide, hvad hun får for pengene. Gennem en årrække har 3F opkrævet et såkaldt administrationsgebyr fra hundredvis af rengøringsansatte, som ellers ikke var medlemmer af fagforeningen. I rengøringsbranchen er det langt hovedparten. Arbejdsgiverne tæller blandt andet de største rengøringsselskaber inden for hotelbranchen – De 5 Stjerner, BH Hotelservice og Vision Service – og de var gået med til hver måned at tilbageholde op mod 205 kr. af lønnen hos de ansatte, som ikke var fagligt organiserede hos 3F. Herefter fik 3F overført pengene som et administrationsgebyr med det argument, at pengene skulle bruges til at vedligeholde overenskomstsyste-met. Det var ifølge

de tre virksomheder en del af prisen for at få overenskomst med 3F. Kun De 5 Stjerner ønsker dog at udtale sig til Jyllands-Posten om sagen.

»Vi har mange konkurrenter, som opstår hele tiden, og så bruger vi jo fagforeningen til at luge ud i dem, hvis de ikke har en overenskomst. For der er altid nogen, der kan gøre det billigere, hvis man ikke har en

overenskomst. Derfor var det vigtigt for os at have et samarbejde med fagforeningen,« siger [Person A] fra De 5 Stjerner.

3F ønsker ikke at oplyse, hvor mange indtægter administrationsbidragene har genereret over årene, eller hvor mange virksomheder der har tvangsopkrævet penge til 3F. Men et konservativt skøn, som Jyllands-Posten har udarbejdet på baggrund af tal fra branchens tre største virksomheder, viser, at 3F alene har kradset mindst 3,5 mio. kr. ind i administrationsbidrag fra ikkemedlemmer siden 2007.

Elena forstår ikke dansk.

I dagligdagen er det intet stort problem, for på hotelgangene mellem rengøringsspande og vogne med beskidt sengetøj er danskere en sjældenhed. De gider ikke knokle for mindstelønnen, for de kan ikke holde til det hårde arbejde, lyder Elenas egen forklaring.

Da hun opdagede, at hendes arbejdsgiver trak penge til en fagforening, som hun ikke var medlem af, kunne hun godt have brugt nogen til at forklare, hvad dét gik ud på. Hos arbejdsgiveren var der ingen hjælp at hente. Hun skulle bare betale, lød det.

Elena ville dog ikke sådan uden videre betale. Hun arbejdede hårdt for sine 115 kroner i timen, så det kunne mærkes, når hun skulle aflevere 125 kroner af lønnen til fagforeningen efter skat. Derfor gik Elena til 3F for at få en forklaring.

»De svarede ikke rigtigt på det. De sagde, at de ikke kunne hjælpe mig, fordi jeg ikke var medlem af 3F, og at det står i kontrakten, jeg skal betale hver måned,« fortæller Elena på engelsk.

Uorganiseret og udenlandskarbejdskraft som Elena er de seneste årtier blevet reglen nærmere end undtagelsen inden for rengøringsbranchen. Her er prispresset hårdt, og kun få virksomheder har en overenskomst, der sikrer en mindsteløn til de ansatte.

Branchen er en af de få regulære kampladser, der er tilbage for fagforeningerne. Røde faner og trusler om blokader er her nutidens virkelighed og ikke bare minder fra en fjern klassekamp.

»Området er ved at udvikle sig til wild west, og fagbevægelsen slås desperat for at holde styr på det. Jeg tror, at den taber det slag,« siger Ole Hasselbalch, professor i arbejdsret ved Aarhus Universitet.

På Københavns Universitet har lektor Søren Kaj Andersen forsket i de udfordringer, det giver for den danske fagbevægelse, når arbejdskraft kommer til fra østeuropæiske lande uden samme tilgang til fagforeninger som herhjemme.

De østeuropæiske arbejdere er nemlig svære at få ind under fagforeningernes vinger, og særligt i nogle brancher har fagbevægelsen svært ved at slå igennem.

»I forhold til øst- og centraleuropæisk arbejdskraft er fagbevægelsen meget aktiv inden for visse brancher, f.eks. byggeriet. Men der er andre brancher – landbrug, rengøring, hotel- og restauration – hvor fagbevægelsen ikke når lige så langt ud, og det giver dem problemer i forhold til organisering af disse arbejdere,« siger lektor Søren Kaj Andersen.

Rengøringsvirksomheder er også som udgangspunkt svære at få til at tegne overenskomster. Det koster. For med overenskomst

følger krav om mindsteløn, tillæg for skæve arbejdstider, feriepenge og pension blandt andet, og i et meget konkurrencepræget marked er rengøringsselskaberne pressede på prisen i forvejen. Sådan lyder det samstemmende fra en række rengøringsfirmaer, der ellers har tegnet overenskomst med 3F, og som Jyllands-Posten har kontaktet i en rundringning.

Langt hovedparten har – ligesom Elenas arbejdsgiver – en såkaldt tiltrædelsesoverenskomst, som en lokal afdeling af 3F har tegnet direkte med virksomheden. Men brugen af det såkaldte administrationsbidrag er langt fra udbredt til alle rengøringsselskaberne. Flere fortæller, at de ville nægte at opkræve et sådant, men de tre største rengøringsselskaber med kunder blandt tophotellerne i København har altså gjort det i årevis.

Advokat Peter Herskind har skrevet flere bøger om ansættelseskontrakter, og han har aldrig hørt om noget lignende. Han finder opkrævningerne urimelige.

»I gamle dage, hvor det var okay at have tvunget medlemskab af en bestemt fagforening, var det ikke usædvanligt. Men efter at der er kommet forbud mod det, vil alt, hvad der lægger op til en form for eksklusivitet, hverken være lovligt eller rimeligt,« siger Peter Herskind, partner i Pro Advokater.

Fremgangsmåden blev i november 2014 erklæret ulovlig af Retten i Glostrup. Og en af de ansatte, som i årevis var blevet opkrævet det såkaldte administrationsbidrag, skulle have sine penge tilbage. I hans ansættelseskontrakt fik han valget mellem at betale kontingent for et medlemskab til 3F eller alternativt blive opkrævet et administrationsbidrag. Retten mente, at den manøvre var ulovlig, fordi det var umuligt at gennemskue, hvilken ydelse den ansatte fik for sine penge.

Professor i arbejdsret Ole Hasselbalch mener, at dommen understreger fagbevægelsens helt store problem.

»I disse år har fagbevægelsen noget, der ude i horisonten ligner et overlevelsesproblem. Den gør, hvad den overhovedet kan for at få styr på de uorganiserede, og fagforeningen har jo ret i, at det koster noget at tilvejebringe og administrere en overenskomst,« siger Ole Hasselbalch og understreger, at de ikke-organiserede ansatte på en arbejdsplads med overenskomst netop nyder godt af fagforeningen – og det i udgangspunktet uden at betale for det.

Dét er den problemstilling, som fagforeningen har forsøgt at løse ved at opkræve et administrationsgebyr blandt de af rengøringssekskabernes ansatte, der ikke var betalende medlemmer i fagforeningen. Men løsningen holdt altså ikke i retten.

»Det er et problem for fagforeningen at konkretisere, hvad den ydelse, som de uorganiserede og anderledes organiserede får pr.

automatik, koster. Det er et bevisspørgsmål, og hvis man ikke på en eller anden måde sandsynliggør sine omkostninger, er det

svært at komme og få dem dækket ud over et rent symbolsk beløb,« siger professor Ole Hasselbalch.

Ifølge Jyllands-Postens oplysninger har fagforeningen 3F tilbageført de penge, virksomheden blev dømt til at betale ved Retten i

Glostrup i november. Faglig sekretær i 3F Hotel & Restauration Jan Mathisen er principielt uenig med dommen, som han dog tager til efterretning.

»Vi forpligter os til i overenskomsten at sikre, at alle uanset organisationsforhold har de samme vilkår. Derfor var det også rimeligt, at man skulle være med til at betale til, hvad det koster at opretholde de vilkår,« siger Jan Mathisen.

Det er ikke sådan, at 3F nu vil forsøge at sende de millioner, som fagforeningen i en årrække ifølge dommen fra november sidste år har opkrævet uretmæssigt, tilbage til de lavtlønnede rengøringsmedarbejdere. Hvis de vil have pengene retur, må de selv henvende sig.

»Vi forholder os til de krav, der kommer. Det er det,« siger Jan Mathisen.

Kun et fåtal af de hundredvis af ansatte har ifølge Jyllands-Postens oplysninger henvendt sig til 3F og fået deres penge tilbage.

Advokat Peter Herskind sætter spørgsmålstejn ved, om fagforeningens fremgangsmåde er helt fair. Det er velkendt, at en stor del af de ikke-organiserede ansatte i rengøringsbranchen ikke er danskere, og det er derfor svært at forestille sig, at denne ofte ressourcetsvage gruppe af lønmodtagere af sig selv vil opdage dommen og kræve pengene tilbage fra fagforeningen. Han mener, at fagforeningen burde tilbagebetale de penge, som ifølge Retten i Glostrup er opkrævet uretmæssigt.

»Det ville være rimeligt og også det sædvanlige, hvis 3F selv opgjorde og tilbagebetalte de penge, 3F har opkrævet med urette. Hvis ikke fagforeningen mener dét, må den hive sagen for landsretten,« siger han og fortsætter:

»Det er spekulation, for man ved godt, at disse mennesker ikke henvender sig.«

Stuepigen Elena fatter *stadig ikke* systemet. Hun forstår heller ikke, hvorfor nogle af stuepigerne betaler, mens andre ikke gør. Hun er sikker på, at de fleste betaler, men hvordan beslutter

firmaet, hvem der ikke skal betale?

Hun forstod det heller ikke, da gebyret for deltidsansatte lige pludselig steg fra 75 kr. til 125 kr. om måneden. Og hun var ved at falde ned af stolen, da hun fik besked på, at hun skulle betale flere hundrede kroner med tilbagevirkende kraft for de måneder, hun ikke havde betalt det nye, højere gebyr. Elena har ikke hørt noget om dommen, der erklærede opkrævningerne ulovlige, så hun har ingen anelse om, at hun måske kunne få pengene

tilbage fra fagforeningen, hvis hun krævede det.

Det eneste, Elena ved, er, at gebyret til fagforeningen ikke længere står på hendes lønseddel. [..]"

Af artiklen fremgår ligeledes en faktaboks, hvoraf følgende fremgår:

"Opsigtsvækkende pengeoverførsler, utraditionelle aftaler og belastende arbejdsvilkår er virkeligheden for mere end 1.000 lavtlønnede stuepiger på københavnske tophoteller. Jyllands-Posten afdækker en beskidt alliance mellem fagforening og arbejdsgivere."

Den 19. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen "*Dommen, der stoppede 3Fs millionindtægt*" på finans.dk.

Af underrubrikken fremgår følgende:

"[...] I årevis scorede 3F millioner på at få virksomheder til at opkræve et særligt gebyr hos de ansatte, der ikke var medlemmer. I november blev det stoppet, da Retten i Glostrup dømte pengetrafikken ulovlig. Finans giver overblikket over den afgørende dom."

Af artiklen fremgår følgende:

"28. november 2014 afgjorde Retten i Glostrup, at det er ulovligt at

opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer

af en fagforening.

Det skete i en sag, hvor fagforeningen Det Faglige Hus på vegne af et af sine medlemmer havde lagt sag an mod virksomheden De 5 Stjerner, som gennem en periode havde opkrævet et administrationsgebyr af den pågældende. Dette gebyr blev sendt videre til fagforeningen 3F, som betegnede det som et vedligeholdelsesgebyr til overenskomstsyste-met, som 3F varetager i bl.a. rengøringsbranchen.

Argumentet for ikke at betale var, at det stred mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11.

Dommen endte med, at virksomheden De 5 Stjerner skulle betale 18.500 kr. i sagsomkostninger og 3.790,50 kr. tilbage til den tidligere ansatte. Ifølge De 5 Stjerner har 3F, som også støttede virksomheden i retten,

betalt hele beløbet samt advokatombkostninger

.

Dommeren lagde vægt på, at der ikke var gennemsigtighed med de opkrævede penge, at pengene ikke var gået til en særskilt konto med det formål at vedligeholde overenskomsterne, og at det opkrævede beløb ikke stod i et rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten.

Dermed blev der ikke taget stilling til det, som var grundlaget for Det Faglige Hus' motivation til at køre sagen: At bidraget var i strid med Menneskerettighedskonventionen.

3F har siden udbetalt penge til en lille gruppe rengøringsfolk, som har henvendt sig med krav om at få de indbetalte penge retur.

Ifølge Finans' oplysninger har de tre største virksomheder inden for hotelrengøring i København alle stoppet opkrævningen."

Samme dag bragte Jyllands-Posten artiklen "*Finans forklarer: hvad er en overenskomst*" på finans.dk. Artiklen gengives ikke her.

Den 20. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen "*3F betalte for virksomheds retssag mod medarbejder*".

Af underrubrikken fremgår følgende:

"Københavnske hotelrengøringsvirksomheder var skeptiske over for at kradse medarbejdernes penge ind til 3F, men fagforeningen lovede at betale, hvis det kom til en retssag. Det gjorde det.

En usædvanlig alliance, vurderer advokater."

Af artiklen fremgår følgende:

"En aftale om millioner i ulovlige gebyropkrævninger har ført til, at fagforeningen 3F højst usædvanligt stod sammen med en arbejdsgiver og mod en medarbejder i retten.

Sidste år sørgede 3F for advokat og betalte regningen for virksomheden De 5 Stjerner, der af en tidligere medarbejder var hevet i retten med krav om tilbagebetaling af 4.000 kr., som virksomheden ulovligt havde opkrævet til 3F. Da virksomheden tabte

sagen, betalte 3F også de 4.000 kr. samt sagsomkostninger for 18.500 kr.

Det fortæller adm. direktør i De 5 Stjerner, [Person A].

»3F har kørt sagen på vores vegne. De har udpeget en advokat, og de har betalt alle advokatomkostninger,« siger han og uddyber:

»Det var en del af den aftale, jeg havde med 3F i tidernes morgen. Vi har ikke haft nogen udgifter forbundet med at køre den retssag.«

Retssagen drejede sig om den ulovlige ordning, som 3F har haft med en række københavnske hotelrengøringsvirksomheder. Virksomhederne indkrævede hver måned penge fra de ansatte, der ikke var medlem af 3F, og sendte pengene videre til fagforeningen. Også rengøringselskaberne BH Hotelservice og Vision Service bekræfter, at de af 3F blev lovet, at fagforeningen ville dække omkostningerne, hvis ordningen førte til en retssag.

Det var fagforeningen Det Faglige Hus, der på vegne af et medlem havde anlagt sagen.

»En usædvanlig alliance«

»Det er en meget mærkelig og usædvanlig alliance, at en fagforening står på mål for en arbejdsgiver, der har udsat en medarbejder for en forkert handling,« siger Mikael Marstal, chefadvokat i Det Faglige Hus.

Også advokat Peter Herskind, der er specialiseret i ansættelses- og erhvervsret, undrer sig:

»Det er helt unormalt og ikke noget, der sker under normale omstændigheder. Det tyder på, at man har haft en eller anden opfattelse af, at det her ikke var helt efter bogen,« siger han.

Lektor i arbejdsret ved Aarhus Universitet Ole Hasselbalch mener dog, at det er logisk, at fagforeningen kæmper på arbejdsgivers side, fordi den »er forpligtet til at argumentere for, at den er

lovlig, når der er brug for det«.

3F bekræfter, at man førte sagen, men ønsker ikke at oplyse, om det også er 3F, der har betalt regningerne.

»Det er en aftale mellem os og virksomhederne, så sådan noget vil jeg slet ikke udtale mig om,« siger afdelingssekretær Jan Mathisen.”

Samme dag bragte Jyllands-Posten artiklen ”*Politisk flertal: pengene skal betales tilbage*”.

Af underrubrikken fremgår følgende:

”[..]: Et politisk flertal på Christiansborg mener, at fagforeningen 3F af sig selv bør tilbagebetale de millioner, som de uretmæssigt har opkrævet fra ikke-medlemmer, blandt andet hundredvis af østeuropæiske stuepiger.”

Af artiklen fremgår blandt andet følgende:

”Et politisk flertal på Christiansborg er ikke i tvivl: Når 3F uretmæssigt har opkrævet penge fra hundredvis af ikkemedlemmer, bør fagforeningen af sig selv betale millionerne tilbage. Og det med det samme. Sådan lyder de klare udmeldinger fra Radikale

Venstre, Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti.[..]

Opkrævede penge i årevis

Torsdag beskrev Morgenavisen Jyllands-Posten, hvordan en række virksomheder i årevis uretmæssigt har tvangsopkrævet millioner til fagforeningen 3F fra flere hundrede østeuropæiske stuepiger, som ikke er medlemmer af fagforeningen.

Pengene er opkrævet via de ansattes løn som et såkaldt administrationsbidrag som følge af de overenskomstaftaler, virksomhederne siden 2007 har haft med 3F. Retten i Glostrup vurderede i

november 2014, at manøvren var ulovlig, og virksomhederne har siden stoppet opkrævningerne.[..]”

Jyllands-Posten bragte ligeledes artiklen ”*3F: Derfor støttede vi virksomheden*”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”Det var en principiel sag, lyder forklaringen fra fagforeningen 3F, der gik i retten side om side med arbejdsgiveren De 5 Stjerner.”

Af artiklen fremgår følgende:

”3F kæmper lønmodtagernes sag.

Sådan lyder det igen og igen fra Danmarks største fagforening med knap 300.000 medlemmer.

Ser man derimod på en retssag, der i december udspillede sig i Retten i Glostrup, er billedet et noget andet. Faktisk det stik modsatte.

En lønmodtager, der havde arbejdet for rengøringsfirmaet De 5 Stjerner og var repræsenteret ved Det Faglige Hus, søgte virksomheden, som gennem flere år havde opkrævet et såkaldt administrationsbidrag fra lønnen og sendt pengene videre til 3F, som lønmodtageren ellers ikke var medlem af.

Her gik 3F ind i sagen på virksomhedens side og imod lønmodtageren. Morgenavisen Jyllands-Posten har spurgt faglig sekretær i 3F Hotel & Restauration Jan Mathisen hvorfor:

»Ja, det er jo, fordi det er os, der har ønsket denne ordning. Derfor har vi ønsket at føre sagen.«

? Er det normalt for en fagforening at gå ind i sådan en sag på virksomhedernes side i retten?

»I sådan en situation som det her, ja. I en sag, der er så principiel for os, så er det klart, at vi ønsker at føre sagen og ikke overlade det til en arbejdsgiver og en halvdårlig advokat, hvis du forstår, hvad jeg mener. Derfor.«

? Er det rigtig forstået, at det også har været en del af aftalen, at det skulle være 3F, der dækkede sagsomkostningerne?

»Det ved jeg ikke. Altså dette er en aftale mellem os og virksomhederne, så sådan noget vil jeg slet ikke udtale mig om.«

Flere virksomheder har forklaret til Jyllands-Posten, at 3F betalte retssagen.

Det er ikke første gang, at 3F er gået ind i en retssag mellem lønmodtager og virksomhed på sidstnævntes side. I 1999 gik 3F således i retten sammen med Kolding-virksomheden Novadan. Medarbejderen [Person B] var blevet afskediget af virksomheden, da han meldte sig ud af 3F, der dengang hed SiD.

Virksomheden havde nemlig en såkaldt eksklusivaftale med 3F om, at medarbejderne skulle være medlem af fagforeningen. Da medarbejderen gik i retten mod virksomheden, trådte fagforeningen ind på virksomhedens side.

Eksklusivaftalerne blev i 2006 underkendt med en dom, der blandt andet førte til, at 3F i nogle tilfælde begyndte at opkræve administrationsbidrag fra ikke-medlemmer.”

I forbindelse med artiklen er bragt en faktaboks med overskriften ”*Dommen, der stoppede 3F’s million-indtægt*”. Af faktaboksen fremgår følgende:

”Den 28. november 2014 afgjorde Retten i Glostrup, at det er ulovligt at opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer af en fagforening.

Det skete i en sag, hvor fagforeningen Det Faglige Hus på vegne af et af sine medlemmer havde lagt sag an mod virksomheden

De 5 Stjerner, som gennem en periode havde opkrævet et administrationsgebyr af den pågældende. Dette gebyr blev sendt videre til fagforeningen 3F, som betegnede det som et vedligeholdelsesgebyr til overenskomstsyste­met, som 3F varetager i bl.a. rengøringsbranchen.

Dommen endte med, at virksomheden De 5 Stjerner skulle betale 18.500 kr. i sagsomkostninger og 3.790,50 kr. tilbage til den

tidligere ansatte. Dommeren lagde vægt på, at der ikke var gennemsigtighed med de opkrævede penge, at pengene ikke var

gået til en særskilt konto med det formål at vedligeholde overenskomsterne, og at det opkrævede beløb ikke stod i et rimeligt

forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten.

3F har siden udbetalt penge til en lille gruppe rengøringsfolk, som har henvendt sig med krav om at få de indbetalte penge retur.”

Den 20. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen ”*3F’s arbejdskamp – eller kampen mod arbejderne?*” på finans.dk. Af underrubrikken fremgår følgende:

Analyse: 3F har de seneste uger sat dagsordenen med bl.a. Metrobyggeri og Ryanair, hvor de kæmper mod udnyttelse. Spørgsmålet er, om der gælder andre regler for 3F selv i rengøringsbranchen.

Af artiklen fremgår følgende:

”Må arbejdsgivere fuppe og svindle udenlandske ansatte, når de bygger en metro i København? Skal danskere betale for leje af uniform, når de flyver gæster rundt i Ryanairs fly for 15.000 kr. om måneden? Kan man opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer, og samtidig ikke proaktivt tilbagebetale, når opkrævningen bliver dømt ulovlig i retten?

Fagbevægelsens eksistensberettigelse har alle dage været at sikre lønmodtagere ordentlige vilkår og på kollektivets vegne tage kampen mod arbejdsgiverne, når den enkelte ikke selv kan.

Det kastede for et par uger siden 22 mio. kr. af sig, da 39 udenlandske borebisser i første omgang havde været med til at bevise et omfattende svindel med lønsedler og arbejdsvilkår.

I mellemtiden er et irsk lavprisflyselskab med et efter danske forhold anderledes syn på medarbejdervilkår landet i København. Kunderne er glade for billige billetter, mens en samlet fagbevægelse raser over vilkårene, og at irerne ikke vil tegne overenskomst.

Den faglige kamp kører, for selv om sydeuropæiske medarbejdere, der ikke er vant til barns første sygedag, løn under barsel osv., kan synes, at 15.000 kr. i månedsløn er fint, så er det 3.000 kr. under den danske mindsteløn, fagbevægelsen har været med til at forhandle med arbejdsgiverne.

Disse to sager er traditionel, faglig kamp mellem lønmodtagere og arbejdsgivere.

Der er dog også et gråt arbejdsmarked, som Finans i disse dage sætter fokus på, og som 3F ikke taler så højt om, men som for udenforstående kan ligne en kamp men med de omvendte fortegn.

For mens 3F kæmper i metroen og mod Ryanair, så

har man ulovligt polstret bankkontoen med millioner fra primært uvidende østeuropæere, der ikke er medlemmer.

Argumentet er, at pengene går til at sikre bedre forhold for en endnu større gruppe, og lønnen ville være markant lavere, hvis ikke 3F havde kæmpet 115 kr. i timen hjem til østeuropæerne via overenskomster med deres virksomheder. 3F mener, at det derfor er rimeligt at opkræve penge af de ansatte, der ikke er medlemmer, til den fortsatte kamp. Retten har dumpet dét argument, men alligevel vil 3F ikke betale de opkrævede millioner tilbage til de hundredvis af stuepiger af sig selv.

Det rejser uundgåeligt spørgsmålet: Hvis 3F som arbejdsgiver agerede på den måde, som de gør, ville 3F som fagforening så acceptere det?"

Samme dag bragte Jyllands-Posten artiklen *"Anklager om løn-dumping på Københavns luksushoteller"* på finans.dk. Artiklen gengives ikke her.

Den 21. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen *"Firmaet kalder den smiley-listen – stuepigerne kalder den shame-listen"*. Artiklen gengives ikke her.

Den 24. marts 2015 bragte Jyllands-Posten et læserbrev med overskriften *"Et spørgsmål om foreningsfrihed"*. Læserbrevet var skrevet af Johnny Nim, landsformand, Det Faglige Hus.

Af læserbrevet fremgår følgende:

"Jyllands-Posten hargennem en stribe gennemarbejdede artikler fået foreningsfriheden på dagsordenen, idet man har taget afsæt i en sag, som vi anlagde mod 3F med krav om tilbagebetaling af ulovlige gebyrer blandt fortrinsvis udenlandske ansatte inden for hotelservice i hovedstaden.

Når arbejdsgiverne inden for hotelservice hoppede med på ordningen, skyldtes det angiveligt frygt for ballade med de hoteller, som 3F har overenskomst med, samt blokadeaktioner a la dem, 3F gennemførte foran Vejlegården. Mafialignende metoder som i USA i 1930'erne.

Derfor er arbejdsgiverne sikkert også glade for, at Det Faglige Hus har kørt sagen og fået bremsset den ulovlige ordning, fordi den er i strid med EU's regler om den personlige ejendomsret, og fordi det strider imod foreningsfriheden, at folk skal betale kontingent til en forening, som man ikke er medlem af. Byretten i Glostrup valgte desværre den nemme løsning og nøjedes med at begrunde dommen med EU-forordningen og med henvisning til en dom fra EU-domstolen.

Når jeg siger "desværre", er det fordi, at det her ni år efter afskaffelsen af eksklusivaftaler er vigtigt at få tegnet endnu en streg i sandet og gøre op med de mange "skjulte" eksklusivaftaler, der fortsat findes på arbejdsmarkedet. Forestil dig at skulle sidde alene ved et bord i frokoststuen eller blive frosset ud af kollegerne på en byggeplads, bare fordi du ikke er medlem af et LO-forbund.

Det er nemlig virkeligheden i Danmark, hvor den danske model åbenbart er blevet en så hellig ko, at ingen, hverken politikere eller domstole, tør røre ved den, og hvor Folketinget i modsætning til mange andre EU-lande kryber udenom lovgivning om sådan noget som mindsteløn og arbejdsmarkedspensi-

on. Lovgivning om mindsteløn var ellers det mest effektive værn mod social dumping, mens obligatorisk arbejdsmarkedspension vil give betydelige lettelser på statens budgetter, fordi der skal udbetales færre penge i folkepensioner.

LO klædt af

Det ideelle er, at arbejdsmarkedets parter selv finder ud af tingene. Man får mig heller ikke til at sige, at den danske model har spillet fallit. Men LO-forbundene sidder nærmest afklædte ved spillebordet, nu hvor de kun organiserer 60 pct. af de arbejdere, som de hævder at repræsentere.

Endvidere har mange af de virksomheder, som er poppet op de sidste 15-20 år, undladt at melde sig i arbejdsgiverforening og indgå i de kollektive aftaler. I stedet foretrækker de lønpakker, hvor der også er plads til individuelle tillæg. Udviklingen har været så påfaldende høj, at hele 45 pct. af lønmodtagerne på det private arbejdsmarked i dag står uden for de hovedaftaler, som er indgået mellem LO og DA.”

Den 26. marts bragte Jyllands-Posten artiklen ”3F jagter tabte stuepige-millioner”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”Virksomhed skal betale titusindvis af kroner hver måned til 3F, der ikke længere må opkræve penge fra ikkemedlemmer.”

Af artiklen fremgår følgende:

”3F tager nye midler i brug for at få danske rengøringsvirksomheders hjælp til at finansiere fagforeningens arbejde. Det sker som konsekvens af, at Retten i Glostrup sidste år vurderede, at 3F’s tidligere metode betød uretmæssige opkrævninger fra ikkemedlemmer.

Ifølge Jyllands-Postens oplysninger er de tre største virksomheder inden for hotelrengøring blevet præsenteret for forskellige modeller, hvor de skal betale et beløb til 3F. I et tilfælde bliver der lagt op til, at en virksomhed skal betale i alt ca. 74.000 kr. om måneden til 3F for ansatte, der ikke er medlemmer af fagforeningen. Pengene vil dog være øremærket f.eks. uddannelse og faglige aktiviteter for virksomheden.

Overraskede advokater

Manøvren overrasker erhvervsadvokat Peter Herskind, der er specialiseret i ansættelses- og erhvervsret.

»Man må ikke lave systemer, der på den ene eller anden måde omgår det helt overordnede og vigtigste hensyn: at der er total fagforeningsfrihed,« siger han.

Anders Etgen Reitz, advokat og partner i IUNO, specialiseret i ansættelses- og arbejdsret, kalder det »iøjnefaldende og overraskende«, at 3F går meget op i, at overenskomstregler skal overholdes, men selv viser tegn på bevidst og systematisk at forsøge at omgå reglerne.

»Man kan godt blive bekymret for, at 3F har en dagsorden, der ikke har ret meget med lønmodtagerne at gøre, men i stedet handler om foreningens egen overlevelse,« siger Reitz. 3F’s metoder møder heller ikke forståelse i Horesta, der organiserer arbejdsgivere i hotel- og restaurationsbranchen.

»3F er vores overenskomstpartner, og vi støtter, at lønmodtagere melder sig ind i fagforeninger. Men derfra og til, at arbejdsgiver skal være med til at finansiere 3F, kan vi ikke bakke op,« siger overenskomstchef i Horesta Marie Louise Larsen.

Ifølge formanden for 3F København, Bjarne Høpner, er der ikke nogen direkte forhandlinger lige nu, men man kigger på, hvordan man kan lave nye aftaler med virksomhederne:

»Vi er ved at undersøge, om vi kan lave det på en anden måde, så folk, der arbejder under disse overenskomster, får glæde af det – bare på en anden måde.»

Samme dag bragte Jyllands-Posten artiklen ”Ny 3F-indtægt skal finansieres af ansattes ferietillæg”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”[...] Mindre stigninger i ferietillæg er en af flere mulige modeller for, hvordan rengøringsvirksomheder og deres ansatte fremover skal være med til at finansiere 3F’s arbejde.”

Af artiklen fremgår følgende:

”3F er i gang med at få Hotelrengøringsvirksomheder til at skrive under på nye aftaler. Det sker som en direkte konsekvens af, at Retten i Glostrup sidste år vurderede, at 3F’s opkrævninger fra ikkemedlemmer var ulovlige.

Ifølge Jyllands-Postens oplysninger har de nye aftaler forskelligt indhold, men fælles for dem er, at 3F fremover vil få penge direkte fra virksomhederne og ikke som før, hvor virksomheden opkrævede op mod 205 kr. om måneden i såkaldt administrationsbidrag fra de ansatte og sendte dem videre til 3F.

»Det lyder, som om 3F er ved at indrette det sådan, at arbejdsgiver betaler en afgift for de ikkeorganiserede medarbejdere, som man har. Det er en omgåelse, men den er mere spiselig for systemet end administrationsbidraget. Arbejdsgiveren vil formentlig ikke gøre vrøvl, for han vil jo gerne have overenskomst. Jeg forstår ikke, hvorfor fagforeningerne ikke har gjort det fra starten af,« siger Ole Hasselbalch, professor i arbejdsret på Aarhus Universitet.

Det er ikke nødvendigvis ulovligt at opkræve penge for det arbejde, som fagforeningen gør – også fra ikkeorganiserede. Dommen gik mod 3F, fordi retten fandt, at beløbet ikke stod mål med de reelle udgifter til »vedligeholdelse af overenskomsten«, som var formålet med den. Samtidig var anvendelsen af pengene uigennemsigtig.

Virksomheder kontaktet

De tre største virksomheder inden for hotelrengøring, De 5 Stjerner, BH Hotelservice og Vision Service, bekræfter, at de er blevet kontaktet af 3F angående nye aftaler, der skal rette ind i forhold til dommen. De 5 Stjerner og BH Hotelservice ønsker dog ikke at gå i detaljer. [...]”

Af artiklen fremgår ligeledes en faktaboks med overskriften ”Sagen kort – uretmæssige opkrævninger”. Af faktaboksen fremgår følgende: KORT

”Fagforeningen 3F har over en årrække uretmæssigt opkrævet millioner fra ikkemedlemmer, blandt andet hundredvis af østeuropæiske stuepiger.

Opkrævningerne er sket ved, at en række virksomheder – som en del af deres overenskomst med 3F – er gået med til at holde op mod 205 kr. om måneden tilbage til 3F fra ikkemedlemmers løn.

Opkrævningerne blev kaldt et administrationsgebyr med argumentet, at ikkemedlemmer på den måde ville være med til at finansiere en vedligeholdelse af det overenskomstsysteem, som de nød godt af. I november 2014 blev metoden af byretten i Glostrup vurderet til at være i strid med loven.”

Den 26. marts 2015 bragte Jyllands-Posten ligeledes artiklen ”3F-formand: Vi kan ikke acceptere, at folk kører på frihjul”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”3F fik sidste år dom for, at man ikke kunne opkræve penge fra ikkemedlemmer på den måde, de gjorde.

Nye aftaler er på vej i systemet, og formanden for 3F København forklarer, hvorfor fagforeningen gør, som den gør.”

Af artiklen fremgår følgende:

”Bjarne Høpner er formand for 3F København og har i en årrække været beskæftiget i fagbevægelsen. Her har han arbejdet for at sikre medlemmerne ordentlige løn- og arbejdsvilkår, bl.a. ved at opkræve penge fra ikkemedlemmer, der er sikret samme rettigheder som dem, der betaler kontingent. I forhold til hotelrengøringsbranchen fik 3F sidste år dom for, at metoden var ulovlig. Nu er 3F i gang med at kigge på nye aftaler, hvor virksomhederne skal betale.

Hvordan kan det være, at det er nødvendigt for jer at indhente penge fra virksomhederne til 3F’s arbejde?

»Det er ikke til 3F's arbejde. Altså folk, der betaler fagforeningskontingent, det er den eneste indtægtskilde, vi har. Det er jo kontingent. Dem, der rent faktisk – fordi vi har områdeoverenskomster i Danmark – får det, vi aftaler, altså 7,13 kr. mere i timen.«

Hvorfor skal I have penge fra folk, der ikke er medlemmer?

»Vi kan ikke acceptere, at folk fuldkommen kører på frihjul hele vejen igennem. Så må vi jo finde ud af at allokere de tillæg, hvis vi skal have dem, eller også må de bortfalde. Så må vi finde ud af, hvordan vi så skal bruge dem, f.eks. til kompetenceløft eller andet.«

Hvor stort et frirum har I som lokalafdeling til at lave disse aftaler?

»Helt ubegrænset. Det er der ikke nogen regler for. Der er kun én regel: Vi må ikke lave dårligere aftaler, end hvad landsoverenskomsterne gør. Men vi kan sagtens gå ud og lave overenskomster, der er betydeligt bedre, og det er der ikke nogen problemer i.«

Er det også normalt, at pengene kan gå til faglig rådgivning og aktiviteter?

»Det kommer jo an på, hvad man er enige om at skrive ind. Det er en aftale mellem parterne, at i stedet for at tage en lønstigning så bruger vi pengene på en anden måde. Du er selv journalist, du får garanteret også en pensionsordning – det kommer ikke ud af den blå luft. Bortset fra lommeuld er der ikke noget, der kommer ud af den blå luft.«

Det må stadig betyde, at der er folk, som har valgt at stå uden for fagforening, som kommer til at betale til fagforeningens arbejde?

»Nej, det er ikke til fagforeningens arbejde. Det er til deres eget bedste. De her mennesker kan jo risikere at have brug for en tolk – eller risikere at komme i klemme i systemet, og så kan de få den her hjælp, som er aftalt.

Det er for at sørge for, at de ikke går billigere end de andre.«

Hvor mange penge er der blevet krævet ind gennem årene fra ikkemedlemmer?

»Sådan har vi ikke gjort det op. Det står der også i dommen. At det er indbetalt, og så har vi haft forskellige former for, hvordan arbejdsgiverne har indbetalt. Men vi betaler alle, der kommer og dokumenterer.«

Den 26. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen ”Usædvanlige alliancer i en beskidt branche” på finans.dk. Af underrubrikken fremgår følgende:

”Serien Den beskidte alliance går bag om vilkårene i rengøringsbranchen og sætter fokus på forholdet mellem virksomhederne, deres ansatte og fagforeningen 3F. Få overblikket her.”

Af artiklen fremgår følgende:

”Den danske hotelrengøringsbranche er en hård branche, som er kendetegnet af mange østeuropæiske ansatte, der sjældent taler dansk, og som oftest arbejder for mindstelønnens ca. 115 kroner i timen. Såfremt deres arbejdsgiver overhovedet har indgået en overenskomst.

Rengøringselskaberne gør rent på hoteller - lige fra de billige til de dyreste fire- og femstjernede. Ordrene vinder de bl.a. som følge af, at de har indgået overenskomstaftaler med 3F, da dette giver hotellerne en garanti for ordnede forhold for de ansatte.

Mange stuepiger beretter

dog om, at de i stedet for timeløn reelt arbejder på akkord, hvor de skal nå et vist antal værelser på en bestemt tid for at opretholde mindstelønnen. Bruger man længere tid, får man ikke ekstra løn. Bruger man kortere tid, bliver man trukket i løn, lyder det fra en stribe stuepiger, der ikke har turdet stå frem med navn. Et af rengøringsfirmaerne – De 5 Stjerner –

afviser blankt

, at det skulle forholde sig sådan.

I fagforeningen 3F ved man godt, at det er en branche, som fungerer efter særlige vilkår
. 3F er også klar over,

stuepigerne er pressede

, men påpeger samtidig, at man ikke er vidende om et systematisk udnyttelse og har ikke haft nogen alvorlige sager med de største rengøringselskaber inden for hotelbranchen.

Alene de tre største virksomheder - De 5 Stjerner, BH Hotelservice og Vision Service - har over en årrække opkrævet mindst 3,5 mio. kr. til 3F fra stuepigernes løn. Op mod 205 kr. om måneden blev opkrævet som et såkaldt administrationsbidrag fra de

ansatte, som ikke er medlemmer af fagforeningen.

Argumentet for administrationsbidraget var, at pengene skulle bruges til at vedligeholde overenskomsten, som også de ansatte, der ikke var medlemmer af 3F, nød godt af, fordi den bl.a. sikrede dem mindsteløn. Men den metode blev i november 2014

dømt ulovlig

i byretten i Glostrup pga. manglende gennemsigtighed med, hvad pengene blev brugt til, samt beløbets størrelse.

I byretten var 3F ellers ganske usædvanligt gået ind på arbejdsgivers side

- og mod lønmodtageren, der til gengæld var repræsenteret af en anden fagforening.
3F droppede administrationsgebyrerne, da dommen kom, men fagforeningen

ville ikke tilbagebetale de ulovligt opkrævede gebyrer af sig selv

. 3F ville i stedet afvente konkrete krav og tage stilling til dem efterhånden.

Men noget tyder på, at 3F ikke har opgivet tanken om at hente finansiering fra ikke-medlemmer og virksomheder med lav organiseringsgrad. Som Finans har beskrevet, arbejder 3F nu på andre veje til at skrabe de tabte millioner ind."

Den 26. marts 2015 bragte Jyllands-Posten ligeledes artiklen "*Har du sovet i toilet-sengetøjet*" på finans.dk. Artiklen gengives ikke her.

Den 27. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen "*Principfast kommunist fører 3Fs fane frem*". Af underrubrikken fremgår følgende:

"[.]: Gennem 20 år har 3F's Jan Mathisen stukket en kæp i hjulet på de virksomheder, der ikke ville danse efter fagbevægelsens pibe. Han er en af arkitekterne bag fagforeningens omdiskuterede aftaler med rengøringsfirmaer og vellidt både blandt fagfæller og på venstrefløj."

Af artiklen fremgår blandt andet følgende:

"[...] Fagforeningen 3F, hvor Jan Mathisen er ansat, har i årevis og på ulovlig vis med hjælp fra flere virksomheder opkrævet adskillige millioner fra københavnske tophotellers stuepiger, som ellers ikke er medlemmer af fagforeningen.

Det er sket som led i en usædvanlig aftale mellem fagforening og virksomheder om, at 3F ville tage skraldet, hvis ordningen skulle ende i retten – hvad den senere gjorde.

Opkrævning stoppet

3F har siden stoppet opkrævningen af det, der blev kaldt et administrationsbidrag, men fagforeningen går nu nye veje for at forsøge at kradse pengene ind i stedet. [..]

Gennem mange år har Jan Mathisen også taget sig af de københavnske hoteller og de virksomheder, der gør rent her. Det er en branche, som er præget af det, Jan Mathisen betegner som »rengøringsmafiaen«.

Med Jan Mathisens ord kræver det »ekstra ressourcer« at hamle op med. Så da de gamle eksklusivaftaler, der sikrede fagforeningerne flere medlemmer, blev gjort ulovlige af Folketinget i 2006, måtte der tages nye midler i brug.

Det førte til de såkaldte administrationsbidrag, der nu er underkendt, men som Jan Mathisen fortalte om i Dagbladet Arbejderen allerede i 2006 under overskriften »Nasserøve skal også betale«.

Administrationsbidragene holdt ikke i retten.

Men når man er Jan Mathisen, finder man bare en ny måde at indkræve penge på.

God til kreative aftaler

3F arbejder nu på alternative metoder til at få hotelrengøringsvirksomheder til at give penge til fagforeningen. Jyllands-Posten har set et udkast til en sådan aftale, og her står Jan Mathisen som forfatter til dokumentet. [..]”

ORT

Af artiklen fremgår ligeledes en faktaboks med overskriften ”*Sagen kort – uretmæssige opkrævninger*”. Af faktaboksen fremgår følgende.

”Fagforeningen 3F har over en årrække uretmæssigt opkrævet millioner fra ikkemedlemmer. Det gælder blandt andet hundredvis af østeuropæiske stuepiger.

Opkrævningerne er sket ved, at en række virksomheder – som en del af deres overenskomst med 3F – er gået med til at holde op mod 205 kr. om måneden tilbage til 3F fra ikkemedlemmers løn.

Opkrævningerne blev kaldt et administrationsgebyr med argumentet, at ikkemedlemmer på den måde ville være med til at finansiere en vedligeholdelse af det overenskomstsysteem, som de nød godt af.

I november 2014 blev metoden af byretten i Glostrup vurderet til at være i strid med loven.

Dommeren lagde vægt på, at der ikke var gennemsigtighed med de opkrævede penge, at pengene ikke var gået til en særskilt konto med det formål at vedligeholde overenskomsterne, og at det opkrævede beløb ikke stod i et rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten.

Flere eksperter har desuden sat spørgsmålstegn ved, om en sådan aftale strider mod forbuddet mod eksklusivaftaler.

I 2006 gjorde Folketinget det ulovligt, at en arbejdsgiver kunne kræve medlemskab af en særlig fagforening blandt sine ansatte.

I dommen fra Glostrup blev der ikke taget stilling til dette.

Modellen går kort fortalt ud på, at virksomheden skal betale 3,7 kr. pr. præsteret time pr. medarbejder frem til den 1. marts 2016.

Herefter stiger det til 4,1 kr.

Af det beløb kommer de 3 kr. direkte fra virksomheden, mens resten skal hentes i det årlige tillæg, som rigtig mange lønmodtagere får, når de begynder på et nyt ferieår.

Ifølge overenskomsten mellem Arbejdsgiverorganisationen Horesta, der organiserer hoteller, restauranter og hotelrengøringsvirksomheder, og 3F, skulle lønmodtagerne have en stigning i tillæg, der ville stige fra 1 pct. af lønindtægterne ved indgangen til 2014 til 1,85 pct. i 2017.

Dette tillæg er også en udgift, som virksomheden betaler.

Men stigningen kommer altså – hvis udkastet bliver til en aftale

– ikke til at gå til stuepigerne, den vil i stedet finansiere en del af virksomhedens social- og uddannelseskonto hos 3F.”

Af artiklen fremgår ligeledes en faktaboks med overskriften ”Blå bog – Jan Mathisen”. Faktaboksen gengives ikke her.

Den 28. marts 2015 bragte Jyllands-Posten debat-indlægget ”*Misvisende kampagnejournalistik*”. Indlægget var skrevet af Bjarne Høpner, formand for 3F, København. Af underrubrikken fremgår følgende:

”3F kommer med nogle fakta om de faktiske forhold på arbejdsmarkedet og de juridiske rammer for fagforeningens virke.”

Af artiklen fremgår følgende:

”Jyllands-Posten har i sidste ugemærksført nogle stort opslåede kampagneartikler omkring rengøringen på større hoteller i København under det grundløse varemærke ”den beskidte alliance”. Her afdækker tre af avisens journalister kun de oplysninger, som passer til det grundløse varemærke, og vildleder dermed politikerne og læserne om en konkret dom fra Retten i Glostrup. Naturligvis er Johnny Nim fra Det Faglige Hus begejstret i sit kommentarindlæg i Jyllands-Posten 24/3, idet kampagnen føres mod 3F og arbejdsgiverne på baggrund af en enkelt, konkret sag, hvor en af hans kunder skal have knap 4.000 kr. betalt tilbage.

De juridiske rammer

Men til glæde for de sagesløse politikere og mange læsere, som oprigtigt gerne ”vil vide mere”, kommer her nogle fakta om de faktiske forhold på arbejdsmarkedet og de juridiske rammer for vores virke. Disse fakta stammer ikke fra 3F’s lommebog for fagligt aktive, men fra dommen i Retten i Glostrup i efteråret:

Det er ikke enestående, at faglige organisationer – som indgår kollektive aftaler, der dækker alle, der arbejder under disse uanset medlemskab – opkræver et beløb af de, der ikke er medlemmer af den faglige organisation, til dækning af den udgift, organisationen har med at sikre overholdelse og vedligeholdelse af den kollektive aftale. En sådan konstruktion kendes bl.a. fra Sverige.

Et sagligt formål

Sådanne aftaler mellem arbejdsgivere og fagforbund om at sikre løn- og arbejdsvilkår og rettigheder for de lønmodtagere, der ikke er medlem af den overenskomstbærende organisation, kan – ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol – være helt berettigede, idet det arbejde, der udføres i det henseende, har et ”sagligt formål i samfundets interesse”, da fagforbundets kontrolarbejde har til formål at beskytte alle arbejderes interesse.

Bidraget skal være rimeligt

I en konkret afgørelse om en svensk overenskomstaf tale har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastlagt, at det afgørende – for om ordningen ikke strider mod de ikkeorganiseredes rettigheder – er, at ordningen er proportional og gennemskuelig for de pågældende lønmodtagere. Arbejdsretten her i Danmark har i en tilsvarende sag afgjort, at administrationsbidraget skal være ”rimeligt”.

Ovenstående fremgår af dommen i den konkrete sag fra Retten i Glostrup, hvorfor det er forkert og mod bedreviddende, at Jyllands-Posten refererer dommen for, at ”det er ulovligt at opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer af en fagforening”. Om den konkrete sag hedder det videre i dommen:

Fremgik af ansættelseskontrakt

At bidraget til 3F tydeligt fremgik af medarbejdernes ansættelseskontrakt – som var tilgængelig i en engelsk version på virksomhedens hjemmeside.

At virksomhedens HR-afdeling mindst et par gange om ugen var i kontakt med 3F vedrørende spørgsmål i relation til medarbejdernes ansættelsesforhold. Og 3F's dialog med virksomheden om løn- og ansættelsesvilkår var på intet tidspunkt påvirket af, om medarbejderen var medlem af 3F eller ej.

Retten tilkendte på trods af ovenstående, at kunden hos Johnny Nim skulle have et opkrævet beløb på knap 4.000 kr. tilbagebetalt. Det blev begrundet med, at Retten ikke fandt, at 3F i tilstrækkeligt omfang havde dokumenteret, at størrelsen af administrationsbidraget stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter med at sikre overholdelse og vedligeholdelse af overenskomsten, samt at ordningen efter rettens opfattelse ikke havde den fornødne gennemsigtighed. Det sidste må forstås således, at 3F eksempelvis kunne have haft en særlig konto til de indbetalte midler fra de ikkeorganiserede.

Ikke en selvfølge i branchen

3F tager naturligvis disse juridiske rammer – som henholdsvis Menneskerettighedsdomstolen, Arbejdsretten og Retten i Glostrup har udstukket – til efterretning og tilpasser i samarbejde med arbejdsgiverne det konkrete indhold i vores faglige aftaler, så de fuldt og helt respekterer lovgivningen.

Men vi danser naturligvis ikke efter de ultraliberale musikanter pibe, som kun har ét ønske: At svække og helst udradere 3F og LO-fagbevægelsens stærke forsvar for anstændige løn- og arbejdsvilkår for danske lønmodtagere.

Overenskomstmæssige løn- og arbejdsvilkår er bestemt ikke en selvfølge i rengøringsbranchen. Mange firmaer bruger i vid udstrækning løndumping og urimelige arbejdsvilkår – ja, rengøringsopgaver på offentlige skoler nord for København er blevet udført af udlændinge, som var bragt hertil under falske forudsætninger på vilkår, der mest minder om menneskehandel og slavelignende forhold.

Jyllands-Posten skal være mere end velkommen til at give deres læsere viden om dette skjulte arbejdsmarked og de vilkår og kræfter, 3F yder en markant indsats over for.

Jyllands-Posten svarer:

Vi noterer, at der trods Bjarne Høpnens polemiske formuleringer ikke påvises fejl i Jyllands-Postens dækning af sagen. Dommen fra Retten i Glostrup fastslår i en konkret prøvesag, at det pågældende administrationsbidrag er opkrævet ulovligt, og pengene skal betales tilbage. 3F har ikke anket dommen, men taget den til efterretning og tilbagebetaler de ulovligt opkrævede beløb.”

Den 30. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen ”Kæmpestort gråt marked for uorganiserede overenskomster”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”[...] De aftaler, som hotelrengøringselskaberne har lavet med 3F, ville ikke være accepteret i arbejdsgiverforeninger. Men hverken LO eller DA har et overblik over udbredelsen eller indholdet af de såkaldte tiltrædelsesoverenskomster.”

Af artiklen fremgår blandt andet følgende:

”Tusindvis af danske virksomheder har indgået overenskomster med fagbevægelsen, uden at DA eller LO har nogen idé om, hvad der står i aftalerne. De ved heller ikke, hvor mange der reelt er, og når først de er indgået, bliver de automatisk fornyet i forbindelse med de officielle overenskomstfornyelser. Det kan give virksomhederne problemer, mener Ole Hasselbalch, professor i arbejdsret ved Aarhus Universitet. »Det kan give problemer, for fagforeningen vil normalt kræve ekstra ydelser fra de udenforstående. For fagforeningerne kan det være svært at håndtere de uorganiserede arbejdsgivere. Ofte er det små virksomheder med beskeden administrationskapacitet, og deres evne til at forstå overenskomsten er beskeden, og de avler af den grund ofte langt flere sager end en organiseret arbejdsgiver« forklarer han. Jyllands-Posten har den seneste uge afdækket, hvordan 3F i en række overenskomster med uorganiserede hotelrengøringsvirksomheder har krævet, at virksomhederne tilbageholdt en del af lønnen som et såkaldt administrationsbidrag fra de ansatte, der ikke var medlemmer af fagforeningen. I november 2014 vurderede retten, at manøveren var ulovlig, blandt andet fordi der manglede gennemsigtighed med, hvad pengene gik til. [...]”

Af artiklen fremgår ligeledes en faktaboks med overskriften ”*SAGEN KORT Uretmæssige opkrævninger*”. Af faktaboksen fremgår følgende:

”Fagforeningen 3F har over en årrække uretmæssigt opkrævet millioner fra ikkemedlemmer. Det gælder blandt andet hundredvis af østeuropæiske stuepiger. Opkrævningerne blev kaldt et administrationsgebyr med argumentet, at ikke-medlemmer på den måde ville være med til at finansiere en vedligeholdelse af det overenskomstsyste, som de nød godt af. I november 2014 blev metoden af byretten i Glostrup vurderet til at være i strid med loven. I 2006 gjorde Folketinget det ulovligt, at en arbejdsgiver kunne kræve medlemskab af en særlig fagforening blandt sine ansatte. I dommen fra Glostrup blev der ikke taget stilling til dette. Opsigtsvækkende pengeoverførsler, utraditionelle aftaler og belastende arbejdsvilkår er virkeligheden for mere end 1.000 lavtlønnede stuepiger på københavnske tophoteller. Jyllands-Posten afdækker en beskidt alliance mellem fagforening og arbejdsgivere.”

Den 31. marts 2015 bragte Jyllands-Posten artiklen ”*Mafiametoder eller arbejdskamp*”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”Fagbevægelsen har tunge våben i kampen for ordentlige forhold på arbejdsmarkedet.

Nogle kalder det mafiametoder – andre kalder det den danske model.”

Af artiklen fremgår følgende:

Tonen er skarp, når arbejdsgivere og fagforeninger med jævne mellemrum tørner sammen på gader og i retssale i kampen for eller imod en overenskomst på en virksomhed.

Sager som Vejlegården, Letz Sushi, Nørrebro Bryghus og nu Ryanair har med al tydelighed vist, hvordan fagbevægelsen – ofte 3F – arbejder for at tvinge genstridige virksomheder til at indgå overenskomst.

Det kan virke bølgeagtigt og stærkt intimiderende, når fagforeninger efter måneders ufrugtbare forhandlinger sætter ind og lader konflikter og sympatikonflikter lamme en virksomhed. Og i nogle tilfælde endda true dens eksistens.

Men bag metoderne ligger den 115 år gamle danske model og i mange tilfælde accept fra Arbejdsretten.

Metoderne går tilbage til en tid, da styrkeforholdet mellem arbejdsgivere og lønmodtagere var anderledes.

Her var arbejdsgiverne bedre organiseret, og fagbevægelsens indsats for at få bedre forhold på en virksomhed var nærmest en kamp fra hus til hus.

En stor kniv hjælper

I forhandlinger kommer man som bekendt længere med en stor kniv og pæne ord end blot pæne ord alene, og dengang – som nu – var det sjældent, at parterne gav sig kun på baggrund af overbevisende argumenter.

Derfor har fagbevægelsen altid fremstået tonedøv over for økonomiske argumenter om virksomhedens overlevelsesmuligheder, mens arbejdsgiverne omvendt har fremført argumentet, at forholdene er fine, som de er – ellers kan medarbejderne jo bare smutte.

Men i dag er magtbalancen rykket – i hvert fald på nogle områder som rengøring, hotel og restauration.

Her står mange virksomheder uden overenskomst alene, mens fagbevægelsen er stor og kan lægge et tungt, vedholdende pres.

Flere arbejdsgivere har over for Jyllands-Posten tilkendegivet, at de føler sig tvunget til at indgå aftaler, fordi de er bange for, hvad modparten kan finde på – og at det måske kan ende med at lukke butikken.

De færreste ved, at det ikke er tilladt at konflikte en virksomhed ihjel.

Prisen for at undgå bøvl

Ud over konflikt har fagbevægelsen også et andet stærkt pressionsmiddel, mener virksomhederne, som frygter, hvad fagbevægelsen kan finde på af smædekampagner o.l., hvis ikke de indgår en aftale.

Opfattelsen hos mange er derfor, at en aftale er prisen for at undgå bøvl, trusler og dårlig omtale.

Historikken og retorikken fra de seneste års konflikter viser, at fagbevægelsen ofte signalerer, at man hellere vil se en virksomhed lukke end at lade den fortsætte uden overenskomst.

Spørgsmålet, der er stillet før og vil komme igen, er derfor, om det er mafiametoder eller tegn på, at den danske model virker.”

Den 4. april 2015 bragte Jyllands-Posten lederen ”*Når desperationen trumfer fornuften på arbejdspladsen*”. Af underrubrikken fremgår følgende:

”[...] 3F har svært ved at skelne ret fra uret i kampen mod ”rengøringsmafiaen”. Den fremfærd kan blive skæbnsvanger.”

Af lederen fremgår følgende:

”De kæmper en sympatisk kamp, de danske fagforeninger. I hvert fald i retorikken, hvor forsvaret for de svage og ambitionen om et rummeligt arbejdsmarked står højest på dagsordenen.

Så meget desto større må den indre forvirring være, når man i sin kamp for det gode finder sig selv på samme side som de formodede fjender – og altså på modsatte side af de svage. Som man jo angiveligt er sat i verden for at hjælpe.

Det er ikke så sært, at fagforeningen 3F for tiden forekommer en kende frustreret over sin position på en af de mere *wild west*-lignende dele af arbejdsmarkedet, rengøringsbranchen. Her er 3F, som vi her i avisen har beskrevet i artikelserien ”Den beskidte alliance”, indgået i særdeles usædvanlige og til tider ulovlige aktiviteter for at nå sit mål. Det vender vi tilbage til.

For hvad er det egentlig for en størrelse, der spiller en hovedrolle i artikelserien? Ja, for det første er 3F, eller Fagligt Fælles Forbund, det største fagforbund under LO-paraplyen med knap 300.000 fag- og ufaglærte medlemmer.

Selvforståelsen afspejles i sloganet: ”Danmarks stærkeste fagforening”. Problemet er, at selvforståelsen ikke nødvendigvis matcher den virkelighed, som 3F er på vej ind i.

Fra 2010 til 2014 er 3F’s samlede kontingentindtægter faldet med en femtedel til en god halv milliard kroner årligt. Medlemstallet er faldet nogenlunde tilsvarende.

Faktisk er det i langt højere grad fagforeningens evner som formueforvalter end som samlende forum for det arbejdende folk, der har holdt økonomien på sikker grund. Over de fem nævnte år har 3F ifølge sin hjemmeside haft en gevinst på i alt 1,3 mia. kr. på sine finansielle poster – og det samlede overskud i perioden har været på 862 mio. kr. I tre af fem år har driftsudgifterne oversteget driftsindtægterne.

Læg dertil, at i særdeleshed 3F’s medlemmers jobsikkerhed er truet af virksomhedernes adgang til billig, østeuropæisk arbejdskraft. Som det hedder på moderne business-dansk: Desperate tider kræver desperate forholdsregler. Og dem har 3F bestemt været leveringsdygtige i på det seneste.

I rengøringsbranchen anser 3F sig for at ”være oppe imod rengøringsmafiaen”. Måske med rette. Måske ville uvederhæftige arbejdsgivere uden modspil bygge imperier baseret på elendige arbejdsforhold for de ansatte. Det er imidlertid lige så interessant at iagttage de metoder, som 3F har taget i anvendelse for at håndtere udfordringen.

Som betingelse for at få en overenskomst med 3F har fagforbundet krævet af rengøringsvirksomhederne, at de skulle opkræve penge – et såkaldt administrationshonorar – af de ansatte og overføre beløbene til 3F.

Altså: Næsten 10 år efter at eksklusivaftaler på arbejdsmarkedet blev forbudt, har 3F tvunget lønmodtagere, der ikke er medlemmer, til at betale 3F. Foreningen har bare haft svært ved at synliggøre de ydelser, som lønmodtagerne fik for pengene.

Den gik ikke, konstaterede Retten i Glostrup i efteråret. 3F’s praksis blev kendt ulovlig. Alligevel agter 3F ikke at sende pengene retur til alle, der uretmæssigt er blevet afkrævet betaling for en beskyttelse,

som de ikke har efterspurgt. Kun hvis de ufaglærte og som regel udenlandske lønmodtagere enkeltvis henvender sig til fagforbundet og beder om deres penge, vil 3F overveje situationen. Fra sag til sag.

Lige så særpræget er, at 3F har taget arbejdsgiverens parti og betalt sagsomkostningerne i tilfælde, hvor en lønmodtager har søgt sine penge refunderet fra sin arbejdsgiver. Vi har altså at gøre med en fagforening, der slås på arbejdsgiverens side i konflikter med lønmodtagere – og betaler regningen. Og som efter at være underkendt i retten nu forsøger at lovliggøre pengeopkrævningen hos ikke-medlemmer med en ny model, der konfiskerer stigninger i ferietillæg, som indgår i hovedoverenskomsten på området.

Med den fremfærder 3F set herfra i færd med at give tvivlere nye argumenter for at forlade fagbevægelsen. Det er synd og skam på et arbejdsmarked, hvor der er bred accept af, at frit forhandlede overenskomster er af det gode.

Men ved de facto at hænge fast i sin for længst forældede ret til monopol på området hæfter 3F sin eksistens op på magtstrukturen af i går. Den moderne fagforening omringer ikke potentielle medlemmer med magt, men ved at tilbyde en vare, der leverer de relevante ydelser til den relevante pris for den lønmodtager, som altså har retten til det frie valg.

Indser 3F ikke det, er ”Danmarks stærkeste fagforening” næppe den stærkeste ret meget længere.”

Yderligere oplysninger

3F anmodede den 29. marts 2015 Jyllands-Posten om at få bragt et genmæle. Af anmodningen fremgår blandt andet følgende:

”Jeg skal hermed på vegne af 3F København, v/afdelingsformand Bjarne Høpner, anmode Jyllands-Posten om i den trykte avis at indrykke berigtigelse af en væsentlig fejl-information i forbindelse med avisens artikelserie ”den beskide alliance”.

Konkret henvises til formuleringerne på side 7 i Erhverv, fredag den 20. marts 2015, hvor det i ”overblik”-afsnittet hedder:

”Den 28. november 2014 afgjorde Retten i Glostrup, at det er ulovligt at opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer af en fagforening.”

Dette er – som det fremgår af dommen – lodret forkert. Dommen tager stilling til en konkret ordning, som Retten ikke finder opfylder de betingelser, man ifølge dommeren kan stille til den type ordninger. Retten tager således ikke stilling til det generelle spørgsmål om lovligheden i at opkræve penge fra ikke-organiserede, som det er formuleret i avisen.”

Jyllands-Posten afslog 3Fs anmodning den 30. marts 2015. Af afslaget fremgår følgende:

”Herved kvitteres for din anmodning om berigtigelse af en oplysning, som er fremsat i Jyllands-Postens sektion Erhverv den 20. marts d.å., som jeg må forstå som en anmodning om genmæle i henhold til medieansvarslovens paragraf 36.

Det er korrekt, at dommen fra Retten i Glostrup den 28. november 2014 ikke giver belæg for en generel konstatering af, at ”det er ulovligt at opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer af en fagforening.” Sætningen skal imidlertid ses i sammenhæng med den øvrige tekst i overbliksboksen og af artikelopslaget i øvrigt, hvor sagens faktiske omstændigheder nøje beskrives, og hvor det tydeligt tilkendegives, at der er tale om en konkret prøvesag, som giver anledning til tilbagebetaling til en gruppe rengøringsfolk i situationer, som er sammenlignelige med den i dommen beskrevne.

Jeg må på den baggrund afvise din anmodning om genmæle og skal oplyse, at denne afgørelse inden 12 uger kan indklages til Pressenævnet [adresse].”

Den 28. november 2014 blev der afsagt dom i sagen Fagforeningen 2B som mandatar for [Sagsøger] mod De 5 stjerners Hotelservice ApS, Hammerholmen 39 B, 2650 Hvidovre. Biintervenient for De 5 Stjerners Hotelservice ApS var 3 F Hotel og Restauration København.

Af dommen fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Uanset om sagsøgeren måtte have forstået den anførte betingelse for ansættelsen, er dette ikke til hinder for, at sagsøgeren kan påberåbe [sig], at administrationsbidraget er i strid med grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, eller at en prøvelse af sagsøgerens indsigelser skulle være fortabt på grund af passivitet.

Af artikel 1, i tillægsprotokol af 20. marts 1952 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fremgår:

Enhver fysisk eller juridisk person har ret til respekt for sin ejendom. Ingen må berøves sin ejendom undtagen i samfundets interesse og i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat ved lov og følger af folkerettens almindelige principper.

Foranstående bestemmelser skal imidlertid ikke på nogen måde begrænse statens ret til at håndhæve sådanne love, som den anser for nødvendige for at overvåge, at ejendomsretten udøves i overensstemmelse med almenhedens interesse, eller for at sikre betaling af skatter, andre afgifter og bøder.

Menneskerettighedsdomstolen har i dom af 13. maj 2007 i sag 75252/01 Evaldsson og andre mod Sverige truffet afgørelse om lovligheden af bestemmelser i en overenskomst, som både dækkede organiserede og ikke organiserede ansatte, og som bestemte, at der hos ikke organiserede ansatte skulle ske fradrag på 1,5 % af lønnen til dækning af fagforeningens udgifter til kontrol af lønvilkårene. De 1,5 % udgjorde for klagerne ca. 30 euro pr. måned.

I dommen giver Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol udtryk for, at opkrævning af gebyrer/afgifter i de ansattes løn for at dække udgifterne til fagforeningens kontrolarbejde, som sådan kan forfølge et sagligt formål "i samfundets interesse" da kontrolarbejdet har til formål beskytte alle arbejderes interesser. Domstolen udtaler samtidig, at gebyrerne ikke bør anvendes som bidrag til fagforeningens generelle aktiviteter. Det fremgår af dommen, at opkrævningen af gebyret på ca. 30 euro udgjorde et indgreb i ejendomsretten, jf. artikel 1 i tillægsprotokollen, da det ikke var dokumenteret, at gebyret stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som fagforeningen havde med hensyn til lønkontrollen. Domstolen fandt sammenfattende, at fagforeningens kontrolforanstaltninger manglede den fornødne gennemsigtighed, da der ikke var reel mulighed for de ansatte til at efterprøve, hvordan beløbene blev brugt, og at der forelå en krænkelse af artikel 1 i tillægsprotokollen. Af Jan Mathiessens forklaring fremgår, at de beløb, som blev indbetalt til 3F i henholdsvis administrationsbidrag fra ikke medlemmer og i kontingent fra medlemmer indgik i driften, og at han ikke var bekendt med, om 3F havde en særskilt konto til administrationsbidragene.

Da det efter sagens oplysninger ikke er godtgjort, at de månedlige administrationsbidrag, som blev trukket i sagsøgerens løn, stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten, og da ordningen efter sagens oplysninger findes at mangle den fornødne gennemsigtighed, finder retten, at opkrævningen af administrationsbidraget -

efter det foreliggende - må findes at stride mod art 1 i tillægsprotokollen, således som bestemmelsen fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Der er herefter ikke anledning til at tage stilling til, om bestemmelsen om administrationsbidraget måtte stride mod foreningsfrihedslovens § 4 c og artikel 11 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Med disse bemærkninger tages sagsøgerens påstand til følge som nedenfor bestemt.

[...]

2 Parternes synspunkter

2.1 3Fs synspunkter

Artikelseriens ensidighed

Artikelserien er efter 3F Københavns opfattelse ensidig og har fra start haft konklusionen fastlagt, hvilket allerede fremgår af titlen "*Den beskidte alliance*" – hvor arbejdsgiverne er de stakkels ofre for onde 3F Københavns trusler, så virksomhederne giver efter og opkræver bidrag fra ikke-medlemmer til 3F København.

3F København er bevidst om, at en artikelserie, som tager udgangspunkt i den sag, Det Faglige Hus vandt, vil rette et kritisk søgelys på den praksis, som lå bag sagen ved Retten i Glostrup. Men på intet tidspunkt afsløres det i artikel-serien, om redaktionen forsøger at afdække, hvorvidt den tiltrædelsesoverenskomst, som i artikelserien lægges for had, rent faktisk har sikret de ansatte stuepiger på luksushotellerne i København *bedre* løn- og arbejdsvilkår, end stuepiger i hotelbranchen ellers accepterer. Det er jo ellers det grundlæggende forsvarsargument fra 3F Københavns side – hvorfor en efterprøvning ville være naturlig, hvis avisen rent faktisk søgte at få klarhed på området, og ikke bare skulle bruge sagen som afsæt for en omgang kampagne-journalistik.

Avisens ensidige vinkel i artikel-serien kommer fuldtonet til udtryk i artiklen 31. marts 2015, hvor man genbruger 3F-konkurrentens skadelige og ærekrænkende beskyldninger i både rubrik, underrubrik og afslutningsafsnit og klart legitimerer, at "nogle" bruger betegnelsen og stiller spørgsmålstegn ved, om 3F anvender "mafiametoder."

Omtalen af dommen af den 28. november 2014

3F København sætter ikke spørgsmålstegn ved Jyllands-Postens redigeringsret og ret til at vælge vinkel på historier, analyser og kommentarer, men der er i flere tilfælde i artiklerne tale om sammenblanding af kommentarer og faktiske oplysninger samt ikke mindst udeladelse af helt centrale elementer i udgangspunktet for hele artikelserien nemlig dommen afsagt af Retten i Glostrup den 28. november 2014.

Jyllands-Posten refererer i en lang række tilfælde fejlagtigt dommen som værende en generel afvisning af metoden med at lade ikke-medlemmer yde et administrationsbidrag til 3F for vedligeholdelse af overenskomsten. Det sker på trods af, at der i dommen henvises til dom fra Menneskerettighedsdomstolen, 2007, hvor en sådan ordning "princielt kunne anerkendes, hvis den vel at mærke var proportional," og hvis ikke "opkrævningen og anvendelsen af midlerne herfra var uigennemskuelig for de pågældende lønmodtagere." I dommen henvises tillige til en dom fra Arbejdsretten, 2007, hvor Arbejdsretten fandt, at et bidrag fra ikke-medlemmer til det overenskomstbærende fagforbund "ikke nødvendigvis var ulovligt, hvis beløbet ikke var urimeligt." Afgørelsen fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol medtages endvidere i rettens begrundelse og afgørelse, hvor retten blandt andet citerer Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for følgende:

"At en afgift fra ikke-medlemmer til det overenskomstbærende fagforbund "kan forfølge et sagligt formål "i samfundets interesse," da (fagforbundets) kontrolarbejde har til formål at beskytte alle arbejderes interesser."

Der er her ikke tale om en uvæsentlig udeladelse eller udøvelse af redigeringsretten. Redaktionen undlader derimod efter 3F Københavns opfattelse helt bevidst at bibringe læserne og de kilder og politikere, der skal kommentere sagen, afgørende og centrale oplysninger til forståelse af det juridiske grundlag for sagen. Og dermed det juridiske manøvrerum, som de overenskomstbærende fagforbund (naturligvis) skal operere inden for.

Den 19. marts 2015 og den 20. marts 2015 gengiver Jyllands-Posten dommerens to-delte begrundelse for at tilkende tilbagebetaling af knap 3.800 kr.

Den første del (manglende gennemsigtighed) gengives korrekt, men den anden del (proportionalitet) refereres upræcist, idet dommen fastslår, at "det [...] ikke er godtgjort, at der var et rimeligt forhold mellem de faktiske udgifter og administrationsbidraget" – hvilket bestemt ikke er det samme, som den redaktionelle formulering om, at "det opkrævede beløb ikke stod i et rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten."

Først efter den 24. marts 2015 at have modtaget anmodning om at bringe et svar fra 3F København gengiver avisen for første gang den 26. marts 2015, at ”det ikke nødvendigvis er ulovligt at opkræve penge for det arbejde, som fagforeningen gør – også fra ikkeorganiserede” – men de generelle, forkerte formuleringer om dommens generelle karakter fortsætter ufortrødent, og anden del af den to-delte begrundelse for dommen gives (som tidligere) stadig upræcist.

I det redaktionelle svar til genmælet fra 3F København i avisen den 28. marts 2015 gengives dommen for første og eneste gang meget præcist: ”Dommen [...] fastslår i en konkret prøvesag, at det pågældende administrationsbidrag er opkrævet ulovligt [...]”

Læserbrevet

Jyllands-Posten blander i flere artikler også faktuelle oplysninger og kommentarer, men efter 3F Københavns opfattelse er det mest graverende, at avisen den 24. marts 2015, ukritisk og uden at indhente 3F Københavns reaktion/kommentar, gengiver et partsindlæg fra Johnny Nim, Det faglige hus, hvor han med henvisning til ”blokadeaktioner a la dem, 3F gennemførte foran Vejlegården” anklager 3F for at anvende ”mafialignende metoder som i USA i 1930’erne.”

Her skal det bemærkes, at Arbejdsretten i november 2012 blåstemplede 3Fs faglige konflikt imod Vejlegården, og at beskyldninger om at anvende ”mafialignende metoder som i USA i 1930’erne” i høj grad er både ærekrænkende og skadelige og naturligvis fra Johnny Nims side er beregnet på at skade 3Fs agtelse og omdømme i offentligheden og blandt medlemmer og potentielle medlemmer.

Beskyldningerne fremsættes så oveni af forretningsføreren for Det Faglige Hus, der af kommercielle grunde gerne vil miskreditere 3F for at forsøge at kapre nye kunder blandt 3Fs medlemmer og potentielle medlemmer.

3F København anerkender, at der i læserbreve skal være vide rammer for at udtrykke subjektive opfattelser og vurderinger af kritisk karakter, også i en faglig debat, men ovennævnte karakteristik og påstand overskrider langt de rammer for en livlig og kritisk debat, som efter 3F Københavns opfattelse er acceptabel.

Og der er på ingen måde tale om, at redaktionen i særlig grad har efterprøvet de krænkende beskyldninger.

Man må på baggrund af avisens optagelse af Nims debatindlæg med de nævnte formuleringer spørge sig selv, om avisen med tilsvarende lethed havde valgt at trykke indlægget fra 3F Københavns formand Bjarne Høpner, hvis han havde betegnet avisens artikel-serie ”*Den beskidte alliance*” som ”politisk agitationskampagne a la Putin og betalt luderjournalistik for de gule fagforretninger”?

Den 24. marts 2015 modtog Jyllands-Postens debatredaktion og den ansvarshavende chefredaktør 3F Københavns formand en replik på læserbrevet. Den blev først bragt i lørdagsavisen den 28. marts 2015. Inden da skadesinddæmmede redaktionen i forhold til kritikken ved for første gang den 26. marts 2015 at præcisere, at det ikke nødvendigvis er ulovligt at ikke-medlemmer skal bidrage til det overenskomstbærende forbund.

Dermed benytter redaktionen sig af sin redigeringsret til at kunne affeje kritik med henvisning til, at man jo har anført, hvad man bl.a. kritiseres for ikke at have anført.

Lederen af 4. april 2015

Chef- og erhvervsredaktøren runder foreløbig serien af med en kommentar bragt den 4. april 2015, hvor Steen Rosenbak helt enkelt konkluderer, at ”3F har svært ved at skelne ret fra uret.”

Det er naturligvis et legitimt synspunkt, især hvis man har syretestet parternes argumenter – men redaktionen har netop ikke virkeligheds-testet 3Fs argument om, at tiltrædelsesoverenskomsten har sikret de omfattede stuepiger bedre løn- og arbejdsvilkår, end de vilkår kolleger i branchen har, som ikke er omfattet af en 3F-overenskomst.

I samme kommentar anfører erhvervsredaktøren, at 3Fs påstand om, at den faglige indsats skal hindre ringe løn- og arbejdsvilkår i rengøringsbranchen måske ikke bare kan afvises: ”Måske ville uvederhæftige arbejdsgivere uden modspil bygge imperier baseret på elendige arbejdsforhold for de ansatte.”

Hypotesen kunne undværes. Danmarks næststørste rengøringskoncern er i adskillige tilfælde afsløret i at benytte underleverandører, som byder deres medarbejdere uhyre ringe løn- og arbejdsvilkår. Sagerne, som fagbladet 3f.dk bl.a. har afdækket, formodes at være en erhvervsredaktør i et af landets største mediehuse bekendt. Ikke mindst, da de er omtalt i avisens egen artikel-serie.

Kilder

I artikel-serien bringes vurderinger fra tre ”uafhængige” eksperter, hvoraf kun den ene (Ole Hasselbalch) er velkendt i offentligheden for sin viden om dansk arbejdsmarkedsret – og i artiklerne den eneste, som i sine udtalelser belyser problematikken og oplyser læserne uden at tage ensidigt stilling.

Den anden ekspert er Peter Herskind, som ifølge egen præsentation har arbejdsområder som direktørens ansættelsesforhold, konkurrence-, kunde- og jobklausuler, generel erhvervsret og iværksætterrådgivning samt ansættelses- og arbejdsret. Peter Herskind er tillige medlem af bestyrelsen for Venstre i Gentofte og var en af partiets kandidater ved seneste kommunalvalg, og Venstres sympatitilkendegivelser i forholdet mellem LO-fagbevægelsen og de gule (Krifa, Det Faglige Hus mv.) er velkendte for Jyllands-Postens redaktion. Alligevel undlader redaktionen at oplyse om Herskinds aktive V-medlemskab, hvilket ellers nok kunne have betydning for nogle læsers vurdering af hans vægt og legitimitet som uvildig ekspert i en sag som denne.

Den tredje ekspert er Anders Etgen Reitz, som ifølge egen præsentation arbejder med rådgivning om incentives og bonusordninger såvel nationalt som internationalt, og har været conference-speaker om grænseoverskridende ansættelsesretlige problemstillinger.

Afslag på genmæle

3F København har anført, at Jyllands-Posten i forbindelse med artikelserien har overtrådt de vejledende regler om god presseskik ved ikke at bringe korrekt og hurtig information. Dette på trods af, at det har været muligt at kontrollere de oplysninger, der gengives, og på trods af, at der påvises fejl over for avisen. Redaktionen afviste i første omgang, at dette skulle være tilfældet, men fejlen blev sidenhen bekræftet af den ansvarshavende chefredaktør, som trods dette afviste at berigtige med henvisning til andre formuleringer i artikelserien.

Offentliggørelse af evt. kritik

3F København har anmodet Pressenævnet om, såfremt klagen tages helt eller delvist til følge, og mediehuset pålægges at offentliggøre kendelsen, at præcisere på hvilken måde, kendelsen og berigtigelser skal offentliggøres. Dermed henvises til, at medierne har udvist forskellig praksis med hensyn til hvordan kendelser og rettelser bringes. Af hensyn til synligheden og for at undgå gentagelser af de redaktionelle fejl opfordres derfor til, at kendelsen både bringes i avisen, på jp.dk og finans.dk – i tilknytning til en nyhedsartikel – og at rettelse bringes i tilknytning til relevante artiklers start (eks. i tilknytning til underrubrik) på jp.dk/finans.dk og i Infomedia-artikeldatabasen.

2.2 Jyllands-Postens synspunkter

Artikelseriens ensidighed

Titlen ”Den beskidte Alliance” er valgt dels på baggrund af avisens research, som giver fuldt belæg for udtrykket, dels fordi den indeholder et ordspil med henvisning til netop rengøringsbranchen. Udtrykket ”beskidte” er naturligvis ikke ensidigt møntet på klageren, men på den samlede branche og dens forhold. Jyllands-Posten afviser, at der skulle ligge nogen forhåndsintension om, at der målrettet skulle fremdrages oplysninger, der kunne udlægges som belastende for klageren.

Omtalen af dommen af 28. november 2014

Det drejer sig om en prøvesag, som er gået 3F København imod, og som klager derefter har draget konsekvenserne af, hvilket er korrekt og loyalt beskrevet i reportagerne. Det er almindeligt kendt, at retstvister, som omfatter et stort antal sager, almindeligvis håndteres ud fra konkrete enkeltsager, der af sagsøgeren bliver vurderet som så oplagte og illustrerende for problemstillingen, at de dels vil kunne vindes, dels efterfølgende vil få indflydelse på håndteringen af sager med samme eller tilsvarende karakteristika. Klageren har ret i, at sætningen:

”Den 28. november 2014 afgjorde Retten i Glostrup, at det er ulovligt at opkræve penge fra folk, der ikke er medlemmer af en fagforening”

som blev bragt i en faktaboks den 20. marts 2015, isoleret set vil kunne forstås som et generelt forbud mod de omtalte opkrævninger, men sætningen skal netop ikke ses isoleret. Den skal ses i sammenhæng med den øvrige artikel, og allerede i de næstfølgende afsnit i faktaboksen ”Overblik” redegøres der for, at der tales om en konkret retssag omhandlende konkrete forhold, men som der i overensstemmelse med almindelig praksis blev draget nødvendige konsekvenser af.

Læserbrevet

Der er tradition for i debatten at give meget vide rammer inden for lovens og etikkens grænser, og der er ikke tradition for på forhånd at forelægge læserbreve for en eventuel modpart, uagtet at der fremsættes påstande, som af modtageren vil kunne opfattes som krænkende eller agtelsesforringende. Derimod er der tradition for altid at give en angreben part mulighed for i efterfølgende læserindlæg at give deres holdninger til kende. Læserbrevet fra Johnny Nim den 24. marts 2015 gav hverken anledning til juridiske eller etiske betænkeligheder fra avisens side, men det gav anledning til et svar fra Bjarne Høpner, som blev bragt i avisen den 28. marts 2015. Som et vedhæftet svar til dette læserindlæg præciserede redaktionen endnu en gang, at dommen fra Retten i Glostrup drejede sig om en konkret prøvesag, som ikke var anket af sagsøgte.

Der ligger ikke anden overvejelse bag datoen for offentliggørelsen af Bjarne Høpners læserbrev end den almindelige redaktionelle vurdering og daglige prioritering i strømmen af læserindlæg.

Kilder

Det tilkommer til enhver tid redaktionen ud fra journalistiske kriterier at vælge, hvilke kilder der skal høres, og hvordan de skal præsenteres i avisen. Dette valg kan læsere og øvrige kilder være enige eller uenige i, og hvis de er uenige, er de velkomne til også i avisens spalter at give deres uenighed til kende. Peter Herskinds tilknytning til partiet Venstre er irrelevant i sammenhængen. Han er valgt som kilde – på linje med flere andre – på grund af sin ekspertise, herunder at han har skrevet flere bøger om det for artikelserien relevante emne. Klageren nævner kun tre ekspertkilder, hvoraf kun Ole Hasselbalch bekommer klageren, men undlader at nævne, at tillige Søren Kaj Andersen fra Københavns Universitet, Henning Jørgensen fra Aalborg Universitet og Christian Lyhne Ibsen fra Københavns Universitet tillige er brugt som ekspertkilder.

Afslag på genmæle

Klagerens krav om ”berigtigelse”, som blev fremsat pr. mail den 29. marts, blev afvist med den begrundelse, som der er redegjort for ovenfor. [Der henvises til begrundelsen, angivet under punktet ”Yderligere oplysninger”.]

Sammenfattende afviser Jyllands-Posten, at der på nogen måde i artikelserien ”Den beskidte Alliance” er sket en tilsidesættelse af god presseskik. Tværtimod har Jyllands-Posten korrekt beskrevet de faktiske forhold og loyalt og hørt og gengivet alle de involverede parter synspunkter.

Jyllands-Posten har i øvrigt anført, at avisen ved flere lejligheder har mødt uvilje hos klagerens repræsentanter til overhovedet at medvirke til artiklens oplysninger, herunder at imødegå oplysninger og vurderinger, som de måtte opfatte som ubekvemme.

Offentliggørelse af evt. kritik

Med hensyn til klagerens bemærkninger om avisens placering af en eventuel fældende kendelse, hvilket Jyllands-Posten ikke forventer, henviser Jyllands-Posten til Pressenævnets årsberetning for 2011, hvori reglerne for offentliggørelse af nævnets kendelser omtales, og hvoraf fremgår, at Jyllands-Posten i lighed med øvrige trykte medier bringer kendelser, genmæler, berigtigelser og rettelser på en fast plads på side 2, medmindre Pressenævnet specifikt, eksplicit og begrundet pålægger en anden placering.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Hanne Schmidt, Inger Bach, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen

God presseskik

- Artikelseriens ensidighed

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at afvise at omtale forhold, der for en af parterne forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives er korrekte. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel jf. punkt A.1, A.5 og A.6.

Artikelseriens titel ”Den beskidte alliance” indeholder en negativ beskrivelse af en alliance, der må forstås som sigtende til bl.a. den aftale mellem fagforeningen og arbejdsgiveren, der blev tilsidesat af Retten i Glostrup. Da retten fandt, at aftalen ikke kunne anvendes, og da ordet ”beskidte” også refererer til, at artiklen omhandler rengøringsbranchen, hvor det er almindelig kendt, at der hersker vanskelige arbejdsforhold, finder Pressenævnet, at overskriften må anses for dækkende for artikelserien, og at Jyllands-Posten ikke har tilsidesat god presseskik ved at anvende denne titel.

- Omtalen af dommen af 28. november 2014

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives er korrekte jf. punkt A.1.

Det fremgår af Glostrup Rets dom af 28. november 2014, at arbejdsgiveren, De 5 Stjerners Hotelservice ApS, blev dømt til at tilbagebetale en ansat administrationsbidrag, som arbejdsgiveren havde opkrævet hos den ansatte efter aftale med 3F. Retten fandt, at 3Fs opkrævning stred mod en tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og en dom afsagt af Menneskerettighedsdomstolen den 13. maj 2007, hvor domstolen bl.a. udtalte, at opkrævning af gebyrer i de ansattes løn for at dække en fagforenings kontrolarbejde kan forfølge et sagligt formål i samfundets interesse, men at gebyrerne ikke bør anvendes som bidrag til fagforeningens generelle aktiviteter. Menneskerettighedsdomstolen fandt i den pågældende sag, at opkrævning af et gebyr på ca. 30 euro udgjorde et indgreb i ejendomsretten, da det ikke var dokumenteret, at gebyret stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter, og da ordningen manglede den fornødne gennemsigtighed. Glostrup Ret bemærkede i dommen, at administrationsbidraget til 3F ifølge en forklaring afgivet i sagen indgik i 3Fs drift, og at der ikke var oplysninger om, at 3F havde en særskilt konto til administrationsbidragene. Retten fandt det herefter ikke godtgjort, at den ansattes månedlige administrationsbidrag til 3F stod i rimeligt forhold til de faktiske udgifter, som 3F havde til vedligeholdelse af overenskomsten, ligesom retten fandt, at ordningen manglede den fornødne gennemsigtighed.

Det fremgår af flere af artiklerne, at 3F's ordning med opkrævning af administrationsbidrag for ikke-medlemmer af 3F ifølge dommen var ulovlig. I nogle artikler – men ikke alle – er også Glostrup Rets begrundelse for dommen beskrevet nærmere. Pressenævnet finder, at det havde været hensigtsmæssigt, at Jyllands-Posten fra starten af artikelserien i de artikler, der beskriver dommens resultat, havde beskrevet begrundelsen for dommen, således at det tydeligere fremgik, at opkrævning af administrationsbidrag hos ansatte, der ikke er medlem af en fagforening, under visse omstændigheder kan være lovlig. Da den af 3F anvendte ordning imidlertid ifølge dommen ikke var lovlig, da dommens begrundelse er nævnt i flere artikler i serien, og da artiklerne i øvrigt drejer sig bl.a. om forholdene for lavtlønnede i rengøringsbranchen, om 3Fs holdning til at tilbagebetale bidraget til andre ikke-medlemmer af 3F og om 3Fs forhandlinger med rengøringsvirksomheder om på anden måde at finansiere fagforeningens arbejde, finder Pressenævnet ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for kritik af Jyllands-Posten.

- Læserbrevet

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives er korrekte. Oplysninger, som kan være krænkende, skal forelægges den, der kan være krænkede, jf. punkt A.1 og A.3.

Det er Pressenævnets opfattelse, at der i debatindlæg må tillades en højere grad af frispog end i nyhedsartikler og reportager, og at læserbrevsdebatten må have vide rammer.

Johnny Nim har i sit læserbrev blandt andet beskrevet, hvordan Det Faglige Hus har oplevet sagen om de ufrivillige betalinger til 3F. Det var Fagforeningen 2B, som er en ud af tre fagforeninger i Det Faglige Hus, der som mandatar for sagsøger anlagde sagen mod 3F, hvorfor Det Faglige Hus har haft en interesse i at blande sig i debatten. Debatindlægget fremstår som Det Faglige Hus' vurdering af og holdning til sagen, og ikke som faktuelle oplysninger.

Nævnet finder på den baggrund ikke, at udsagnet i Johnny Nims læserbrev, der var en direkte reaktion på Jyllands-Postens artikelserie, har en sådan karakter, at Jyllands-Posten har handlet i strid med god presseskik ved offentliggørelsen af dette. Der er derfor ikke grundlag for at udtale kritik af avisen for at have bragt indlægget. Pressenævnet bemærker i den forbindelse også, at 3F fik mulighed for at komme med et modsvar til Det Faglige Hus' debatindlæg.

3Fs debatindlæg blev bragt den 28. marts 2015, uanset at Jyllands-Posten modtog 3Fs debatindlæg allerede den 24. marts 2015.

Det ligger inden for redaktørens redigeringsret at bestemme, hvornår et givent læserbrev får plads i avisen, såfremt det sker inden for rimelig tid. Der forløber ikke så lang tid mellem modtagelsen og offentliggørelsen i avisen, at Pressenævnet finder, at avisen konkret har tilsidesat god presseskik ved at bringe det ønskede læserbrev fire dage efter modtagelsen. Pressenævnet udtaler ikke kritik.

- Kilder

Som tidligere nævnt indebærer redaktørens redigeringsret, at det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Det fremgår af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises overfor nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Jf. pkt. A.2.

3F København har anført, at Jyllands-Posten burde have oplyst, at kilden Peter Herskind udover at være advokat med speciale indenfor blandt andet arbejds- og ansættelsesret også har været opstillet for partiet Venstre ved det seneste kommunalvalg. Venstres sympatitilkendegivelser i forholdet mellem LO-fagbevægelsen og de gule (Krifa, Det Faglige Hus mv.) er velkendte for Jyllands-Postens redaktion.

Jyllands-Posten har anført, at Peter Herskind er anvendt som kilde, blandt andet fordi han har skrevet flere bøger, som er relevante for den konkrete problemstilling.

Pressenævnet finder ikke, at det strider mod god presseskik, at Jyllands-Posten i den konkrete sag ikke oplyste, at kilden Peter Herskind er medlem af partiet Venstre. Nævnet lægger vægt på, at kilden udtaler sig som fagperson og bemærker i den forbindelse, at flere fagpersoner i artikelserien udtaler sig om emnet.

Pressenævnet finder ligeledes, at de foretagne valg af, hvem der citeres i artiklen, ligger inden for redaktørens redigeringsret. På denne baggrund finder Pressenævnet ikke grundlag for at udtale kritik af Jyllands-Postens valg af kilder.

- Lederen af 4. april 2015

Klagen vedrører en lederartikel, hvor der i lighed med andre debatindlæg tillades en højere grad af frisprog end i nyhedsartikler og lignende reportager. Pressenævnet finder ikke, at Jyllands-Posten i lederen har overskredet de vide rammer, der gælder for lederartikler, der i sagens natur ofte består af mere vurderende, kommenterende og subjektive betragtninger end almindelige artikler. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at udtale kritik.

Genmæle

Det fremgår af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til det ovenfor anførte under god presseskik er klager ikke berettiget til at få bragt et genmæle.

Afgjort den 23. juni 2015.